Antonio SANDU

Managementul excelenței în cercetarea științifică: grupul de dezbateri apreciative

Colectia Universitaria

II 424.776

LUMEN

BIBL CENTR. UNIV
"M EMINESCU" IASI
II 422.776

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Antonio SANDU

Managementul excelenței în cercetarea ştiințifică: grupul de dezbateri apreciative

- MANAGEMENTUL EXCELENȚEI ÎN CERCETAREA ŞTIINȚIFICĂ
- MANAGEMENT DE PROIECT ÎN DOMENIUL ACADEMIC
- INSTRUMENTE DE LUCRU PRIN INVESTIGAȚIE APRECIATIVĂ

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Iaşi

Managementul excelenţei în cercetarea ştiinţifică ; curs universitar; Ediţia I
Lect. Dr. Antonio Ştefan Sandu

Curs pentru Programul de cercetare intervenţie - Grupul de dezbateri apreciative

Grupuri de dezbateri apreciative
Managementul excelenţei în cercetarea ştiinţifică
Management de proiect în domeniul academic
Instrumente de lucru prin investigaţie apreciativă

Facultatea de Drept, Universitatea Mihail Kogălniceanu, Iaşi

Prezentul curs universitar reia parţial, într-o abordare specifică, teme şi studii prezentate în volume ale autorului: Dimensiuni etice ale comunicării în posmodernitate; Filosofia socială construcţionistă direcţii epistemice, etice şi pragmatice; Social-constructionist epistemology; Appreciative ethics.

Publicat cu sprijinul Editurii Lumen
www.edituralumen.ro www.librariavirtuala.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SANDU, ANTONIO
Managementul excelenţei în cercetarea ştiinţifică : grupul de dezbateri apreciative /
Antonio Sandu. - Iaşi : Lumen, 2012
ISBN 978-973-166-306-7

65.012.4:658.62.018.2

BCU IAŞI CENTRALA UNIVERSITARĂ LIBRARY

10 DEC. 2012

646653
S

Antonio SANDU

Managementul excelenței în cercetarea științifică: grupul de dezbateri apreciative

- MANAGEMENTUL EXCELENȚEI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ
- MANAGEMENT DE PROIECT ÎN DOMENIUL ACADEMIC
- INSTRUMENTE DE LUCRU PRIN INVESTIGAȚIE APRECIATIVĂ

ACU

000004 98845
BCU Iasi

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Iaşi

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuprins:

MANAGEMENTUL EXCELENȚEI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ 9

Autoratul ştiinţific. Consideraţii epistemologice şi metodologice privind elaborarea articolelor de cercetare 11

Introducere 12

Autoratul ştiinţific - Cine sunt autorii articolelor şi cum se stabileşte ordinea autorilor unui articol ştiinţific 14

Afilieri *16*

Acknowledgements *16*

Cuvintele cheie *16*

Titlul articolului *17*

Abstractul articolului *19*

Introducerea articolului *22*

Corpul principal al articolului ştiinţific *24*

Review de literatură *24*

Metodologia *29*

Rezultatele *31*

Secţiunea de discuţii *32*

Particularităţi ale articolului teoretic (eseu argumentativ) 33

Redactarea concluziilor articolului *34*

Citarea şi aparatul critic *34*

Câteva consideraţii cu privire la elementele constitutive ale unui articol de succes 35

Câteva informaţii cu privire la traseul lecturii cel mai uzual la referenţii publicaţiilor ştiinţifice 38

În loc de concluzii 39

Bibliografie 40

BCU "IOAN LUPAŞ" LIBRARY

MANAGEMENT DE PROIECT ÎN DOMENIUL ACADEMIC **41**

Elemente de management a proiectelor şi programelor de cercetare ştiinţifică **42**

Recenzie la volumul Research Projects and Research Proposals A Guide for Scientists Seeking Funding (Paul G. Chapin) (Editura Cambridge University Press, 2004, Cambridge United Kingdom) 43

Abstract *43*

Cuvinte cheie: *43*

Introducere 44

Alegerea temei de cercetare 44

Dimensiunile alegerii temei *44*

Noutate şi întemeiere *45*

Fezabilitate şi provocare *45*

Teoretic sau empiric *45*

Rezultate pe termen lung şi pe termen scurt *46*

Planificarea proiectului 46

Strategie pentru planificare *46*

Calendarul proiectului *47*

Finanţarea proiectului *47*

Elaborarea propunerii de cercetare 47

Audienţa proiectului *47*

Coordonatorii de program (program officer) *48*

Literature survey *49*

Prezentarea cercetării pe tipuri de evaluatori (tipuri de audienţă) *50*

Cercetarea literaturii de specialitate *50*

Diseminarea rezultatelor *51*

Panelul de consultanţi *52*

Coordonatorii de program The Program Officer *52*

Bibliografie **53**

BCU IAŞI

INSTRUMENTE DE LUCRU PRIN INVESTIGAŢIE APRECIATIVĂ 54

Ancheta apreciativă în dezvoltarea organizațională 56
Ancheta apreciativă –clarificări conceptuale 57

Elementele analizei instituționale prin ancheta apreciativă 63
Cei 4 D ai Anchetei Apreciative 68
Interviul apreciativ 73
Profilul inteligenţei apreciative organizaţionale 75
Inteligența apreciativă şi metoda poveştilor de succes 80
Inteligența apreciativă *80*
Metoda poveştilor de succes 82
Bibliografie 84

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

MANAGEMENTUL EXCELENȚEI ÎN CERCETAREA ŞTIINȚIFICĂ

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Autoratul științific. Considerații epistemologice și metodologice privind elaborarea articolelor de cercetare

Dr. Antonio SANDU[1]

Abstract

Articolul de față își propune să analizeze din punct de vedere epistemologic și metodologic practicile cele mai uzuale în elaborarea unui articol științific, din perspectiva editorului de jurnale științifice. Înțelegerea mecanismelor de peer-review conduce de obicei autorii la o reformulare a propriilor articole astfel încât referenții să fie mai înclinați să accepte propunerea de publicare. În elaborarea unui articol științific, ce urmează a fi propus spre publicare, ar trebui respectate o serie de principii menite să asigure articolului audiența necesară și o cât mai buna receptare a conținutului informațional. Publicarea științifică are în vedere diseminarea rezultatelor activității de cercetare pe care o realizăm. Publicarea în jurnale de specialitate are în vedere audiența pe care aceste jurnale o oferă cercetărilor realizate.

Keywords

Articol de cercetare, publicare, autorat științific

---

[1]Dr. Antonio SANDU este Lector Univ. Dr. la Universitatea Mihail Kogălniceanu din Iași, str. Baluşescu nr. 2, și Cercetător Centrul de Cercetări Sociale și Umaniste Lumen, Iaşi, e-mail antonio190@yahoo.com, tel. 0740151455

Introducere

În elaborarea unui articol ştiinţific ce urmează a fi propus spre publicare, ar trebui respectate o serie de principii menite să asigure articolului audienţa necesară şi o cât mai buna receptare a conţinutului informaţional. Publicarea ştiinţifică are ca scop diseminarea rezultatelor activităţii de cercetare realizată de autori. Publicarea în jurnale de specialitate are în vedere audienţa pe care aceste jurnale o oferă cercetărilor realizate.

Fără a ne propune să prezentăm lucruri îndeobşte cunoscute cu privire la elaborarea unui articol ştiinţific, vom analiza fiecare parte a articolului din perspectiva editorului de jurnale ştiinţifice şi a celui care realizează peer-review. Înţelegerea mecanismelor de peer-review conduce de obicei autorii la o reformulare a propriilor articole astfel încât referenţii să fie mai înclinaţi să accepte propunerea de publicare.

Jurnalele considerate semnificative într-un anumit domeniu au o rată de respingere a articolelor care variază între 30 şi 70%, în funcţie de poziţionarea jurnalului în ierarhia naţională şi internaţională, de factorul de impact, elemente concretizate în numărul de articole disponibile pentru publicare. De regulă, jurnalele vor prefera să publice un număr mai mic de articole cu şansa cea mai mare de a fi citate, eliminând articole corecte din punct de vedere ştiinţific dar prezumate de redacţie ca atrăgând mai puţine citări. Clasificările internaţionale în special cele date de Thompson Reuters (fost ISI Thompson) şi Scopus au în vedere numărul de citări pe care articolele dintr-un jurnal le primesc într-o unitate de timp. Ca atare, jurnalele care doresc să intre în aceste clasificări, să se menţină şi să obţină o poziţie cât mai bună,

vor admite cu preponderență sau chiar exclusiv articole despre care redactorii jurnalului apreciază că vor aduce citări. Din acest punct de vedere, un criteriu de selecție chiar în afara procesului de peer-review, este analiza citărilor anterioare ale publicațiilor respectivului autor în baze de date, proces pe care-l realizează redactorul șef. Chiar dacă un articol primește referințe favorabile de la revieweri, poate fi respins pentru că este considerat neatractiv pentru poziționarea publicației pe piața științifică.

Publicarea rezultatelor cercetării este considerată ca parte a marketing-ului științei și a branding-ului personal al autorului și nu ca simpla îndeplinire a obligațiilor etice sau contractuale de diseminare a rezultatelor propriilor cercetări. În cazul unor articole cu calitate științifică egală, revistele care-și pun problema insuficienței spațiului editorial, vor prefera mai întâi un autor cu un indice de citare mai mare, un autor care a mai publicat în respectivul jurnal aducându-i astfel citări și de abia pe ultimul loc un autor care n-a mai publicat anterior. Existența unui număr semnificativ de articole publicate de un autor, dar necitate ulterior, atrage diminuarea șanselor de publicare în reviste importante.

Cu toate acestea, trebuie ținut cont și de redacțiile publicațiilor semnificative din punct de vedere al poziționării pe piața jurnalelor științifice, ținând cont că în domeniul social și umanist numărul de citări este mult mai mic față de celelalte domenii ale științei. În domeniul sociologiei de exemplu, factorul de impact mediu al unei publicații ISI, este în jur de 1 cu un maxim în jurul cifrei 3 și mediana la 0,5, în timp ce în alte domenii din științele exacte factorii de impact mediu pe domeniu sunt frecvent în jurul cifrei 3.

Autoratul ştiinţific - Cine sunt autorii articolelor şi cum se stabileşte ordinea autorilor unui articol ştiinţific

Autorii articolelor ştiinţifice sunt în general cei care participă la elaborarea cercetării şi redactarea articolului propriu-zis. În cercetarea teoretică, cum ar fi cea filosofică, juridică, politică, unul sau cel mult câteva persoane participă la toate etapele cercetării.

În ştiinţele exacte şi ale naturii şi parţial în ştiinţele sociale, acolo unde cercetarea este mai vastă, există un număr mare de persoane care participă la cercetare atât în fazele preliminarii, de culegere a datelor experimentale cât şi de elaborare a concluziilor şi de redactare a articolului. Pe lângă aceştia, un număr de specialişti pot da feed-back semnificativ în elaborarea articolului mai ales din partea coordonatorilor grupului de cercetare sau a coordonatorilor ştiinţifici ai tezelor de disertaţie, doctorat, care adesea se implică efectiv în elaborarea cercetării şi redactarea tezelor. Karl Swedberg (2008) arată că definiţia autoratului ştiinţific şi o interpretare clară asupra căror persoane sunt îndreptăţite să semneze un articol, sunt departe de a fi clarificate în literatura de specialitate.

Jurnalele din diferitele domenii ale ştiinţei aplică reguli diferite în ceea ce priveşte includerea unui conducător în lista de autori şi ordinea autorilor. Swedberg (2008) arată că pentru ca o persoană să fie pe lista de autori, aceasta ar trebui să aibă contribuţii semnificative din punct de vedere intelectual în cel puţin unul dintre domeniile: conceperea şi proiectarea lucrării,

achiziția datelor, analiza și interpretarea datelor, analiza statistică, supervizarea științifică a cercetării, elaborarea unui draft al articolului, formularea unor recenzii substanțiale cu un important conținut intelectual.

Toți autorii trebuie să-și dea acordul cu privire la publicare și să fie capabili să susțină cercetarea răspunzând la întrebări ce vizează această cercetare. Contributorii care nu îndeplinesc criteriile de a fi autori ar trebui incluși în acknowledgements. Este puțin uzual în literatura stiințifică românească ca, alături de doctorandul sau masterandul care publică un articol să semneze și profesorul coordonator deși în foarte multe situații acest lucru ar trebui să fie luat în calcul atât datorită volumului crescut a contribuției științifice a coordonatorului cât și a credibilității pe care o personalitate științifică cu greutate o aduce lucrării. Contactul între tinerii cercetători și cercetătorii cu experiență deosebită va responsabiliza ambele părți ducând la diminuarea riscurilor de plagiat sau prezentare incorectă a datelor.

În ceea ce privește ordinea autorilor, aceasta ar trebui să respecte volumul muncii depuse și importanța contribuției științifice a fiecărui autor. Prezentarea în ordine alfabetică, cu menționarea contribuției egale a fiecărui autor în acknowledgement, atrage atenția asupra cotării egale a autoratului în dreptul fiecărui semnatar. Thompson Reuters identifică pe lîngă autorul principal și coautorii, autorul corespondent (reprint author) ca fiind cel care poartă corespondența cu eventualii cititori interesați. În unele jurnale ultimul autor este trecut coordonatorul lucrării atunci cînd este cazul.

Afilieri

Afilierile se trec de obicei ca note de subsol pe prima pagină a articolului chiar şi atunci când pentru aparatul critic nu sunt utilizate note de subsol. Recomandările CNCS-UEFISCDI pentru jurnalele ştiinţifice româneşti, solicită, în acord cu practica internaţională ca în afiliere să fie cuprinse cel puţin titlul ştiinţific al autorului (obligatoriu), numele universităţii sub afilierea căreia se publică articolul (obligatoriu), departamentul (opţional), adresa autorului (opţional - personală sau instituţională), număr de telefon al autorului (obligatoriu), adresa de email a autorului (obligatoriu). Aceste date sunt solicitate tuturor autorilor.

Acknowledgements

Acknowledgements cuprinde de obicei recunoaşterea contribuţiei unor terţi la elaborarea cercetării în urma căreia s-a realizat articolul, sau la scrierea propriu-zisă a articolelor, dar a căror contribuţie nu este atât de semnificativă încât să fie considerat autor. De asemenea, acknowledgements cuprinde informaţii cu privire la sursa de finanţare a cercetării, organizaţia de cercetare în care autorii şi-au desfăşurat activitatea sau proiectul de cercetare în cadrul căruia s-au obţinut datele.

Cuvintele cheie

Cuvintele cheie în număr de 3 până la maximum 8, au rolul de a facilita căutarea articolelor în baze de date, dar şi repartizarea articolului în vederea recenzării. Alegerea incorectă a cuvintelor cheie poate conduce la repartizarea articolului unor referenţi a cărui obiect particular de interes, nu se suprapune peste cel al articolului şi de aici la riscul de respingere a articolului.

Titlul articolului

Titlul articolului constituie o indicație cu privire la conținutul articolului, dar și la modul în care articolul trebuie redactat. Indexarea în bazele de date internaționale, chiar și în cazul acelora care permit trimiteri către textul integral al articolului, se face pornind de la titlu, abstract și cuvinte cheie. Acestea sunt elementele care trebuie să trezească interesul cititorului. Ele trebuie să conțină cuvintele după care se dorește să fie găsit articolul atunci când cititorii îl caută într-o bază de date. Dacă titlul este prea larg cititorii nu se vor opri la el, considerându-l ca având un caracter prea general. Dacă dimpotrivă este prea specific și prea tehnic va atrage un număr mic de cititori cu un interes de cercetare punctual pierzând posibilitatea ca rezultatele expuse în articol să fie valorificate în alte zone ale cercetării. În general un titlu imprecis, prea larg, sau prea îngust va fi considerat de referenți o dovadă de inabilitate în autoratul științific și va trezi în ei dorința de a confirma această presupunere, îndreptându-le atenția în a evidenția orice scăpare în conținutul articolului care să ducă la respingerea acestuia.

Un titlu clar, concis care să circumscrie tema articolului, va constitui o primă impresie plăcută sporind șansele de acceptare a articolului. În revistele cu circulație internațională (cele indexate în baze de date, sau care-și propun să fie indexate) se solicită în mod obligatoriu traducerea în engleză a titlului. Cu puține excepții, revistele științifice românești au început să publice predominant în limba engleză, sau în limbi de circulație internațională, pentru a introduce cercetarea românească în circuitul cercetării științifice internaționale. Acest fapt are un impact benefic prin sporirea vizibilității internaționale a cercetării

românești influențând indirect calitatea cercetării românești racordată la cercetarea internațională.

În domeniile sociale și umaniste, globalizarea limbii engleze ca limbă a cercetării științifice are puternice efecte perverse asupra dezvoltării culturii naționale, care racordată la circuitul global al valorilor trebuie să aibă și scopul de a conserva și integra specificul cultural local. Acesta este motivul pentru care bazele de date internaționale de primă mărime printre care: Thomson Reuters, Erih, Scopus, Ebsco etc., acceptă în domeniile sociale și umaniste reviste de interes regional în altă limbă decât în engleză. Publicarea în altă limbă diminuează șansele de a fi citit și citat internațional plasându-l exclusiv în context regional. Din acest motiv, marea majoritate a revistelor românești, au decis publicarea în limba engleză. Sunt doar două reviste românești indexate ISI cu apariție și în limba română și în limba engleză: Revista română de bioetică cu apariție bilingvă și Transilvanian Journal of Administratives Sciences cu apariție în ediție separată în limba română și engleză. În cadrul Editurii Lumen, Jurnalul de Studii Juridice, indexat internațional în CEEOL și Index Copernicus, include apariții separate în limba română și în engleză, nu toate articolele fiind disponibile în ambele limbi.

Indiferent de limba de publicare a jurnalului, titlul trebuie să fie prezentat și în limba engleză, pentru a putea fi inclus în baze de date internaționale. În cazul articolelor bilingve sau în altă limbă decât limba engleză, există riscuri de neindexare a unor citări externe primite de aceste articole, dacă este reprodus incorect titlul românesc, sau este utilizat în citare titlul în altă limbă decât titlul înregistrat în bazele de date.

Abstractul articolului

Din motivul indexării și introducerii articolului în circuitul internațional, abstractul trebuie să apară în limba engleză. Există publicații românești care prezintă abstractul atât în limba română cât și în limba engleză. Dăm și de această dată ca exemplu Revista română de bioetică. Abstractul este considerat ca fiind crucial pentru acceptarea sau respingerea articolului, întrucât după indexarea în baze de date internaționale, abstractul va fi afișat în căutări și lecturarea acestuia trebuie să convingă cititorul să parcurgă restul articolului. În multe situații, abstractul este singura parte din lucrare cuprinsă în unele baze de date sau în Book of Abstracts care se realizează cu prilejul unor conferințe, ca atare abstractul trebuie să cuprindă informații succinte, clare și structurate cu privire la articol. În cazul unei lucrări bazate pe cercetare empirică, din abstract trebuie să se poată deduce cel puțin paradigma teoretică, sau domeniul de referință în care este realizată lucrarea. La fel de importante pentru aprecierea corectă a articolului sunt: problema de cercetare avută în vedere, metodologia sau argumentarea teoretică, cele mai importante rezultate și concluzii. Este important de subliniat în abstract elementul de contribuție originală pe care o aduce lucrarea. Un bun abstract trebuie să fie concis. Multe publicații impun o limită între 150 și 300 de cuvinte. În cazul articolelor propuse spre publicare în reviste care nu solicită un maxim și un minim de cuvinte pentru abstract, acesta ar trebui să se încadreze între 100 și 400 de cuvinte. Abstractul trebuie să fie clar scris în așa fel încât un specialist dintr-un alt domeniu decât cel vizat de articol să-l poată înțelege (Maddux, 2011). Încă din primele 25 de cuvinte ale abstractului este indicat să reiasă scopul cercetării. Odată cu

aceasta ar trebui să se clarifice elementul de noutate, fie ca abordare cu specific local, fie ca mod particular de înţelegere, context, critica unui punct de vedere sau teorii etc., pe care articolul îl aduce. Articolul are la bază o cercetare teoretică sau empirică venită să răspundă unei întrebări de cercetare sau ipoteze. Aceasta trebuie să fie clar menţionată de la începutul abstractului şi întregul articol trebuie să vizeze în fapt răspunsul la întrebarea de cercetare. Întrebarea de cercetare poate fi de forma:

1. Cum este? (exemplu: Cum este construită autonomia pacientului diabetic în context familial?);
2. Care este? (exemplu: Care este mecanismul prin care se realizează construcţia socială a identităţii etnicilor italieni din România? Care este legătura dintre?...).

Concluziile studiului vor trebui să fie răspunsul direct la această întrebare. În cercetarea cu caracter experimental, în locul întrebării de cercetare există o ipoteză de cercetare care urmează a fi validată. Ipoteza de cercetare este de forma unei afirmaţii ce trebuie admisă sau respinsă (exemplu: există o legătură directă între nivelul veniturilor în comunitatea x şi rata criminalităţii în respectiva comunitate). Cea de-a 3 a posibilitate, este formularea unui obiectiv de cercetare sub forma unei propoziţii afirmative de tipul: În acest articol ne propunem să clarificăm relaţia dintre educaţia parentală în familia de origine şi rata divorţialităţii în localitatea x. Articolul contribuie la progresul ştiinţei într-un anumit domeniu dacă prin răspunsul la întrebarea de cercetare, o zonă a "realităţii" fizice sau sociale, anterior necunoscută, este adusă în lumina ştiinţei. Articolul poate elucida de asemenea perspectiva teoretică abordată, incluzând aici conexiunile între

teorii, aplicările inedite ale unei teorii, noi interpretări, practici, semnificații etc.

Exprimarea clară a problemei de cercetare (research gap) încă din primele cuvinte ale abstractului vor atrage atenția referenților cât și viitorilor cititori asupra lucrării creându-le un orizont de așteptare în legătura cu aceasta. Lipsa unui orizont de așteptare conduce la un dezinteres sau chiar oprirea lecturii și respingerea articolului. Scopul și obiectivul cercetării trebuiesc circumscrise unei zone de interes cât mai precise. Identificarea paradigmei teoretice a domeniului, modelului etc. este importantă pentru selecția pe care o fac cititorii interesați să se documenteze într-un anumit domeniu. În domeniul Dreptului civil de exemplu, se poate merge cu precizarea unui subdomeniu și mai clar, de exemplu: (prevederea Noului Cod Civil românesc) etc. Specificarea clară, încă din abstract, a încadrării teoretice precise și pe domeniu al articolului, ajută redactorul șef al publicației să-l trimită spre recenzare unor referenți specializați exact în același domeniu care vor avea cea mai bună șansă să aprecieze corect articolul. Imprecizia în identificarea exactă a domeniului de interes a articolului îl poate plasa în evaluare la referenți mai puțin interesați de domeniu sau mai puțin informați. Aceștia îl vor respinge din dezinteres sau neînțelegere. Următoarele una, maxim două propoziții ale abstractului vor trebui să cuprindă informații referitoare la metodologia utilizată în articol. Analiza critică comparativă, problematizarea, compararea, studiul de caz, speță, jurisprudență, metoda istorică, analiza logică, analiza de conținut, metoda experimentală, metodologii cantitative sau calitative de interpretare a unor date, constituie astfel de metode ce pot fi utilizate în elaborarea unei cercetări. Metoda se precizează în

abstract: S-a folosit un demers comparativ..., S-a realizat o analiză critică a documentelor provenind..., Legislaţia analizată a fost..., S-a avut în vedere juristprudenţa... etc.

Abstractul va trebui să conţină o serie de consideraţii cu privire la datele existente şi la interpretarea acestora. În cazul unui articol cu caracter teoretic, această parte a abstractului va sintetiza câteva corelaţii semnificative puse în evidenţă în cuprinsul cercetării şi rezumate în abstract la maximum două propoziţii. Concluziile semnificative se pot regăsi în abstract în maximum două propoziţii. Unele jurnale sau conferinţe nu solicită prezentarea în abstract a concluziilor tocmai pentru a invita cititorul interesat să lectureze articolul.

Introducerea articolului

Imediat după abstract, introducerea este partea cea mai importantă a articolului, întrucât familiarizează cititorul cu universul articolului. O bună introducere asigură articolului mari şanse de a fi citit până la capăt. Conţinutul introducerii ar trebui să se refere la importanţa subiectului ales, scopul studiului şi sublinierea semnificaţiei şi importanţei datelor. Autori precum Maddux (2011) recomandă enunţarea subiectului articolului şi importanţei acestuia încă din primul paragraf, cel mult în al doilea. După deschiderea realizată de abstract, introducerea are rolul de a orienta cititorul în lectura întregului articol. Afirmarea clară a scopului deschide din nou orizontul de aşteptare a cititorului, care va lectura întregul articol în concordanţă cu scopul acestuia. Clarificarea cu privire la importanţa cercetării ajută cititorul şi referentul să se decidă la lecturarea articolului. Dacă scopul articolului este convergent cu interesele de cercetare ale cititorilor,

și evident reviewer-ilor ca cititori privilegiați, aceștia vor trece mai departe de introducere, dacă nu, vor abandona lectura și vor găsi motive să respingă articolul.

Rolul introducerii este de a convinge cititorul că restul articolului merită citit. Tot aici se conturează cadrul în care problema cercetată de autor se manifestă. Se discută contextul social, politic, economic, cultural, juridic etc. în care problema există și evident apare clar prefigurată rezolvarea chiar și parțială a acesteia odată cu răspunsul la întrebarea de cercetare.

James Maddux (2011) indică următoarea structură eficientă a introducerii:

a. Clarificarea scopului cercetării în primul sau al doilea paragraf și reluarea cu alte cuvinte a scopului în ultimul paragraf.
b. Repetarea scopului are rolul de a-l clarifica și întări în mintea cititorului. Există reviste care impun limitarea numărului de cuvinte sau de pagini ale articolului. În acest caz, sau atunci când referenții o cer expres, se va renunța la reformularea scopului.

Reformularea nu trebuie să aibă o formă agresivă, evidentă, care să fie interpretată ca o insultă la adresa inteligenței cititorului. Ea trebuie să aibă forma unei binevenite clarificări și explicitări pusă la dispoziția cititorului înainte de parcurgerea restului lucrării. Tot introducerea are menirea de a clarifica întrebările sau obiectivele de cercetare și modul în care acestea contribuie la dezvoltarea cunoașterii în domeniu.

BCU "SPIRU HARET" UNIVERSITY LIBRARY

Corpul principal al articolului ştiinţific

În funcţie de specificul articolului, de întinderea lui, publicaţia pentru care este pregătit etc., articolul poate avea în conţinutul său mai multe subcapitole.

Review de literatură

Review-ul de literatură are ca scop configurarea contextului ştiinţific în care se încadrează întrebarea de cercetare. El arată cum a fost identificată zona în care este necesară aprofundarea cunoaşterii, dând informaţii despre cum este privită în literatura de specialitate problema abordată. Un bun review de literatură nu abordează exhaustiv tematica cercetării, ci abordează o grilă de lectură a literaturii de specialitate. Literatura de specialitate este selectată şi interpretată în corelaţie cu obiectivele cercetării curente pentru a putea ulterior analiza dacă rezultatele empirice sau propunerile teoretice sunt consonante cu literatura de specialitate sau contrastează cu alte rezultate publicate anterior. Levy şi Elis (2006) arată că un review de literatură ar trebui să utilizeze informaţia din literatura de specialitate pentru a justifica o abordare particulară a temei de cercetare, modul de selectare a metodologiei, zonele unde sunt aduse elemente de noutate etc. Un bun review de literatură construieşte cadrele pentru noi acumulări ştiinţifice în domeniu. Levy şi Elis (2006) prezintă următoarele caracteristici ale review-ului de literatură: analiza realizată metodologic, selectarea şi sintetizarea literaturii de calitate din domeniu, construcţia unei baze solide de analiză care să conducă la realizarea obiectivelor de cercetare şi clara demonstraţie a locului cercetării curente în ansamblul cercetărilor în domeniu.

Managementul excelenței în cercetarea științifică: grupul de dezbateri apreciative

Într-o singură definiție, review-ul de literatură este un proces de aplicare gradată a unor pași metodici de culegere analiză, înțelegere, evaluarea a aplicabilității, analiză și sinteză a literaturii de calitate convergente cu scopul cercetării, fără a fi exhaustivă, efectuată în scopul identificării locului cercetării în ansamblul cunoașterii din domeniu și a posibilității contribuției proprii la dezvoltarea cunoașterii.

Considerăm importantă includerea review-ului de literatură a lucrărilor care au stat la baza propunerii de cercetare în baza căreia s-a realizat articolul. În cazul în care articolul dezvoltă o teorie, un punct de vedere propriu sau a altor cercetători publicați anterior, respectivele lucrări ar trebui prezentate în review-ul de literatură și creditate corespunzător cu citare. Modul în care articolele menționate influențează prezenta cercetare trebuie de asemenea menționat. O cercetare se poate plasa în continuare sau în opoziție cu una sau mai multe lucrări din literatura de specialitate. În cazul articolelor teoretice, care fac raportare critică la literatura de specialitate, etapa review-ului de literatură va fi urmată de analize teoretice ample inclusiv a lucrărilor citate în review-ul de literatură care pot fi completate, criticate, contrazise sau dimpotrivă utilizate în propria argumentație. Etapa review-ului de literatură este ea însăși una de analiză critică prin însăși sinteza pe care o facem ne exprimăm poziționarea teoretică față de lucrările consultate. Un bun reviewer de literatură ar trebui să se refere atât la literatura care susține punctul nostru de vedere cât și cea care-l contrazice. Față de acestea din urmă, autorul articolului este invitat să-și expună un punct de vedere care să nuanțeze poziția sa față de posibilele critici ale lucrării. Punctele de vedere diferite față de cele din

BUSINESS ACADEMY LIBRARY

literatura de specialitate se introduc prin expresii de tipul: ne distanţăm de opinia..., şi aici se citează efectiv opinia şi autorul, deoarece....

Exprimarea impersonală a aceleaşi detaşări se poate introduce prin formula: Deşi în literatura de specialitate există opinia conform căreia ....., cu citarea exactă a opiniei şi autorilor acesteia, datele cercetării de faţă nu susţin această opinie sau alte opinii cum ar fi cea ....., aici se citează autorul şi opinia o contrazic.

Prezentarea opiniilor pro şi contra unei anumite poziţii teoretice vor permite cititorilor şi review-urilor să constate o bună poziţionare a autorului faţă de literatura de specialitate şi implicit să accepte articolul prezentat ca necesar în cadrele existente în literatura de specialitate. Un prea lung review de literatură, va plictisi cititorul, în special pe cel familiarizat cu domeniul şi va înclina spre oprirea lecturii articolului. Review-ul de literatură nu va prezenta pe larg datele existente în literatură, ci doar va face menţiune cu privire la luarea acestora în consideraţie în elaborarea cercetării, la modul cum au influenţat demersul de cercetare şi poziţia cercetătorului faţă de subiectul cercetat. Este indicată prezentarea expresă şi mai în detaliu a unei teorii, atunci când întreaga sau fragmente din cercetarea noastră se bazează pe respectiva teorie sau metodologie particulară şi aceasta are un anumit grad de noutate pentru cititorii obişnuiţi ai jurnalului în care se doreşte publicarea articolului. Acest lucru este valabil mai ales în cadrul cercetărilor trans şi interdisciplinare. Este posibil ca o teorie curentă într-o anumită arie a cercetării să necesite explicitări atunci când este utilizată ca suport teoretic într-un domeniu în care nu a mai fost sau a fost puţin dezvoltată.

Review-ul de literatură trebuie să fie adaptat particularităților jurnalului în care se propune articolul spre publicare.

Lecturând review-ul de literatură, cititorul cu nivel mediu de cunoaștere a domeniului, trebuie să poată înțelege articolul fără a avea nevoie să apeleze la lecturi suplimentare, pe care probabil nu le-ar face. Levy și Elis (2006) afirmă că este preferabil un review de literatură centrat pe concepte cheie și explorarea relevanței și recesivității acestora a sensurilor în care sunt utilizate conceptele cheie mai degrabă, decât concentrarea asupra aspectului cronologic, sau pe contribuția unuia sau a unui grup restrâns de autori. Literatura de specialitate trebuie interogată cu privire la relevanța acesteia față de tema de cercetare. Prezența unui articol într-un jurnal din fluxul principal nu trebuie considerată o garanție a calității acestuia și nici apariția articolului într-un jurnal din afara circuitului principal, nu-l clasifică automat ca mai puțin științific. Cu toate acestea, un articol aflat în fluxul principal sau în reviste indexate în baze de date, are mai multe șanse să influențeze avansul științei într-un anumit domeniu. Selecția literaturii ce urmează a fi citate trebuie să aibă în vedere nu doar adecvarea și relevanța față de temă, ci și validitatea relativă și verosimilitudinea textelor cercetate.

Randolph (2009) atrage atenția că eșecul în redactarea review-ului în literatură atrage de obicei eșecul întregii cercetări fie ca articol, fie ca teză. Boote și Beile (apud Randolph 2009) arată că un bun review de literatură se bazează pe o conceptualizare a literaturii relevante și această conceptualizare crește șansele cititorilor de a aprecia valoarea articolului. Autorii menționați arată că la nivel global există o precaritate a surselor de informații

cu privire la elaborarea unui bun review de literatură. Randolph (2009) arată că un bun review de literatură poate constitui în sine o lucrare publicabilă. Alte scopuri pentru care se realizează review-ul de literatură, pot fi constituirea unor noi linii de cercetare, evitarea abordărilor ce vor fi sortite eşecului, suport teoretic pentru datele obţinute, clarificări metodologice etc.

Cooper (apud Randolph 2009) realizează o taxonomie a review-urilor de literatură pe care le clasifică după următoarele caracteristici:

Focusarea - după acest criteriu în review-ul de literatură se urmăreşte: sinteza rezultatelor într-un domeniu, sinteza metodologică, abordările teoretice şi aplicaţiile practice ale cercetărilor dintr-un domeniu;

După scop - integrarea teoretică prin generalizare, constituirea unor compatibilităţi lingvistice între domenii diferite ale ştiinţei, compatibilizarea teoretică respectiv abordarea critică a unui domeniu;

Perspective de abordare - un review de literatură poate fi elaborat sub forma unei prezentări neutre sau sub forma expunerii poziţiei proprii faţă de autorii citaţi;

Acoperirea literaturii din domeniu – exhaustivă, mai ales în tratate şi cursuri universitare, exhaustiv selectivă mai ales lucrări teoretice şi review de literatură publicate ca atare, sau centrate pe teme şi concepte cheie;

Din punctul de vedere al organizării review-ului – acesta poate fi abordat istoric, conceptual sau metodologic;

Din punctul de vedere al audienţei – un review se poate adresa unei audienţe academice strict specializate şi restrânse, unei audienţe academice generale, unei audienţe constituite în general

din practicieni şi factori de decizie în domeniu sau unei audienţe generale.

Dacă în cazul unei teze sau disertaţii, review-ul de literatură se întinde pe un capitol întreg, într-un articol de jurnal, dimensiunile sunt mult mai mici, numai cele mai semnificative referinţe vor fi comentate utilizându-se de obicei parafraza, evitându-se citarea în întregime a sursei (Cochrane, 2005).

Metodologia

Capitolul de metodologie descrie metodele şi tehnicile principale utilizate în scopul obţinerii rezultatelor. Este prezentat designul studiului, modul de culegere a datelor etc. Capitolul de metodologie este utilizat mai ales în cercetările cu caracter empiric, bazate pe investigare directă de teren. Articolele cu caracter teoretic adesea elimină capitolul de metodologie precum şi cel cu privire la rezultate, înlocuindu-le cu capitole de argumentare teoretică. Pentru domeniile de cercetare teoretică, incluzând aici filosofie, drept, literatură, abordarea argumentativă reprezintă chiar dimensiunea metodologică a cercetării şi de aceea unele publicaţii solicită referinţe metodologice în articolele cu caracter teoretic chiar dacă acestea nu vor fi curpinse neaparat într-un capitol de metodologie.

Metodologiile utilizate în cercetarea teoretică pot fi: analiza critică, metoda comparativă, studiul de caz sau speţă, metoda hermeneutică, metodologia fenomenologică, metoda semiotică, metodologia istorică, analiza discursului etc.

Metodologiile empirice utilizate în cazul articolelor care valorifică cercetarea de teren, pot fi de tipul experiment, analiză cantitativă a datelor obţinute prin chestionar, experiment,

interpretarea calitativă a datelor, obţinute prin interviu inclusiv, grila interpretativă utilizată etc. (Wy, 2009).

Tot în partea de metodologie, atunci când articolele se bazează pe culegerea şi interpretarea unor date de teren, se va avea în vedere modalitatea de eşantionare abordată şi validitatea acesteia (Wy, 2009), reprezentativitatea datelor pentru populaţia cercetată, constituirea grupului experimental acolo unde se lucrează cu metoda experimentală. În cazul analizelor calitative, de conţinut, pe lângă prezentarea sumară a metodei de interpretare, se are în vedere prezentarea limitelor cercetării corelate cu accepţiunea ontologică şi epistemiologică căreia i se subsumează cercetarea. Este vorba aici de paradigma realistă, pozitivistă, constructivistă etc. În partea metodologică se pot face discuţii cu privire la validitatea instrumentelor sau a traducerii acestora, permisiunea utilizării instrumentului. Modalitatea practică de aplicare a instrumentelor de teren este de asemenea recomandată a fi cuprinsă în partea de metodologie.

Acolo unde se discută de cercetări pe subiecţi umani şi mai ales pe grupuri vulnerabile, articolul ar trebui să ia în discuţie modalitatea de obţinere a consimţământului informat (Wy, 2009) şi perspectivele etice luate în seamă în elaborarea cercetării.

Cel mai important rol al părţii de metodologie, este acela de a permite duplicarea rezultatelor în cercetări ulterioare sau aprofundarea acestora şi obţinerea unor rezultate locale diferite. De aceea, atunci când sunt folosite tehnici particulare de culegere sau interpretare a datelor puţin cunoscute cititorilor obişnuiţi ai jurnalului, acestea trebuiesc expuse în detaliu.

Rezultatele

Expunerea rezultatelor cercetării constituie motivul principal pentru care articolul este publicat. Secțiunea de rezultate sintetizează datele obținute sub forma unor tabele, diagrame, grafice etc. urmate de interpretarea acestora. Simpla expunere a datelor cantitative nu este suficientă în lipsa unor corelații cu alte date sau cu date similare ori contradictorii din literatura de specialitate. Interpretarea rezultatelor trebuie realizată din punct de vedere al răspunsului la întrebările de cercetare, validarea ipotezelor etc. În capitolul de rezultate sunt de asemenea prezentate semnificații ale datelor, altele decât cele concordante cu obiectivele cercetării, care fie contrazic ipotezele noastre fie deschid drumul unor cercetări viitoare neîntrevăzute inițial. Literatura de specialitate recomandă evitarea prezentării aceloraşi date sub mai multe forme grafic, tabel, narațiune etc. (Vintan, 2006).

Prezentarea datelor se face de la general spre particular, accentuându-se asupra semnificației datelor şi nu a cifrelor efectiv obținute, care însă nu vor fi omise acolo unde cercetarea a condus la date numerice. În cazul statisticilor, trebuie făcute precizări cu privire la corelațiile existente dar şi la semnificația directă a rezultatelor. Rezultatele testelor de semnificație şi validitate trebuiesc de asemenea prezentate (Bem, 2003). Statisticile au rolul de a servi analiza nu de a i se substitui acesteia. În cazul studiilor mixte, se vor prezenta separat rezultatele cantitative şi calitative insistându-se asupra modului în care acestea se susțin reciproc.

Interpretarea calitativă a datelor, obținută prin interviuri, focus grupuri, analiză de presă etc. va conține expresii semnificative din materialul originar de date, urmate imediat de

interpretări ale acestora, categorizări, construcţii teoretice şi metateoretice (Bem, 2003). În cazul datelor calitative, acestea trebuie să treacă prin procese de selecţie inductiv-deductive, cititorul având acces la o serie de exemplificări ale procedurilor intermediare şi ale datelor brute doar acolo unde spaţiul editorial permite.

Secţiunea de discuţii

Capitolul discuţii poate apare ca secţiune independentă a articolului de cercetare empirică sau subsecţiune a capitolului rezultate (Bem, 2003). În această secţiune se fac referiri la modul în care datele susţin sau contrazic ipotezele, implicaţiile teoretice, metodologice, juridice, politice ale rezultatelor, raportarea datelor obţinute la alte studii similare, limitele cercetării în ceea ce priveşte validitatea, posibilitatea de generalizare a datelor, limitele abstractizării inductive etc.

Tot în această secţiune sunt menţionate posibilele bias-uri date de limitare a accesului la respondenţi, selecţia unei categorii aparte de respondenţi, asumpţii care ghidează interpretarea într-o anumită direcţie. În acelaşi capitol vor fi trecute consideraţii cu privire la alte întrebări ridicate de analiza efectivă a datelor posibile, modalităţi de valorificare a acestora şi continuarea cercetării (Bem, 2003).

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Particularități ale articolului teoretic (eseu argumentativ)

Eseul argumentativ își impune exprimarea unui punct de vedere de factură științifică cu privire la o teză dată (Andresson et. all, 2007). Teza ce urmează a fi argumentată va fi prezentată în una sau două paragrafe introductive, iar întregul articol se va constitui într-o argumentare a tezei enunțate.

Deși nu se bazează pe date empirice, articolul teoretic va trebui să aibă același nivel de științificitate ca și cel bazat pe cercetare empirică. Articolele cu carater teoretic înlocuiesc de multe ori capitolele de rezultate cu unul sau mai multe capitole argumentative.

Este privilegiată analiza deductivă a consecințelor logice ale afirmațiilor analizate, corelațiilor acestora între ele și cu alte teorii similare din literatura de specialitate. Corpul articolului, care de multe ori, ia locul capitolelor de metodologie, rezultate și discuții, poate fi împărțit în capitole și secțiuni.

Kilduff (2006) arată că pentru a avea succes, un articol teoretic, trebuie să ofere idei importante și originale. Perspectivele teoretice sunt importante în măsura în care permit elaborarea unor cercetări empirice sau aplicații practice derivate din acestea. Articolele cu caracter teoretic sunt de foarte multe ori destinate practicienilor; mai mult decât atât, evidențierea unor lacune în corpul de cunoștințe ale unui domeniu (research gap) reprezintă un argument care te va aduce la o problematizare și realizare a unor modele conceptuale inedite care să fie expuse în conținutul articolului detaliat și explorate cu instrumentele raționale.

Redactarea concluziilor articolului

Este subcapitolul final care realizează o generalizare şi esenţializare a rezultatelor studiului cu raportare directă la scopul şi obiectivele cercetării. Concluziile nu rezumă rezultatele cercetării. Existenţa unor concluzii clare, uşor de înţeles arată că studiul şi-a atins scopul aducând plusul de cunoaştere propus iniţial. Concluziile nu trebuie să se abată de la rezultatele cercetării şi cu atât mai puţin de la obiectivele acesteia. Rezultatele semnificative care exced obiectivele cercetării sunt prezentate în secţiunea de discuţii unde sunt prezentate propuneri de dezvoltări ulterioare dar nu vor mai fi luate în concluzii.

Citarea şi aparatul critic

Literatura ştiinţifică actuală utilizează mai multe stiluri de citare, fie cu note de subsol fie cu note în text. În continuare vom exemplifica un model de citare cu note în text Apa Style. Citatele se vor da pe cât posibil sub formă de parafrază. Citatele se vor realiza în text între paranteze, indicându-se numele de familie al autorului şi anul apariţiei textului, exemplu (Derrida, 2008).

La mai mult de trei autori se trece numele primului autor urmat de sintagma et all (Miftode et all, 2004). Lucrările citate se vor regăsi obligatoriu în bibliografie. Bibliografia se va face respectând regulile.

Exemplu citarea unui volum:

Miftode, V., (2010) Tratat de asistenţă socială. Protecţia populaţiilor specifice automarginalizate, Editura Lumen, Iaşi.

BCU IAŞI - BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

Citarea unui articol într-o revista se face:

Dăriescu, C., Dăriescu, N., C., (2010) Rabbinical Chancery in Roumania an alternative to the State Organized Courts in Solving Family Matters, Jurnalul de Studii Juridice, Year V. No 3-4 2010; pp. 53-70.

Capitole în cărți:

Ailincăi, A., (2010) Ancheta apreciativă și efecte ale comunicării manageriale, în Sandu, A. Coord. (2010) Seminarii apreciative, Editura Lumen, Iași.

Citarea unui articol disponibil online se realizează după aceleași reguli de la revistă sau carte cu specificarea adresei de internet unde a fost consultată.

Când sunt mai multe publicații ale aceluiași autor, apărute în același an se specifică a, b etc. în dreptul lor (2010a).

Câteva considerații cu privire la elementele constitutive ale unui articol de succes

Redactorii publicațiilor științifice, ne referim la cele care desfășoară un proces real de selecție a articolelor ce urmează a fi publicate, sunt interesați în a publica articole atractive pentru cititorii vizați de revistă. Un cititor care a identificat frecvent ca fiind semnificative pentru propriul obiect de activitate articolele dintr-un anumit jurnal, va reveni cu regularitate eventual abonându-se și recomandând altor colegi abonarea la jurnalul respectiv.

Convergenţa articolului cu scopul jurnalului şi cu obiectivul numărului, dacă acesta este prezentat, măreşte şansele unui articol de a fi publicat. În ceea ce priveşte obiectivul de cercetare a articolului, acesta de obicei, va fi analizat din prisma importanţei ştiinţifice şi posibililor beneficiari ai rezultatelor.

Rezultatele unei cercetări pot fi utilizate ca punct de plecare sau bază de documentare pentru alte cercetări, sau pot primi o utilizare directă din partea practicienilor. Jurnalele strict academice au tendinţa de a prefera articole care vor fi dezvoltate în cercetări ulterioare ale aceluiaşi autor sau ale altor autori. Aceste articole vor atrage mai rapid citări, inclusiv autocitări, în situaţia în care pornind de la rezultatele publicate într-un articol, cel puţin unul dintre autori va realiza dezvoltări ulterioare. Autocitarea unui articol anterior care a stat la baza unei noi cercetări este justificată şi chiar obligatorie pentru a se evita autoplagiatul.

Deşi în sistemul românesc de evaluare a performanţelor cercetării, autocitările nu sunt luate în calcul, ele sunt considerate acceptabile în sistemul ISI, contribuind la factorul de impact şi la indicele Hirch. Thompson Reuters consideră acceptabilă o rată de autocitare de 35% a unui articol sau a unei publicaţii. În factorul de impact pe anul 2010 a majorităţii publicaţiilor ştiinţifice româneşti au intrat autocitări cu o rată mai mare de 50% , ceea ce arată tendinţa de grupare a cercetării româneşti în jurul unor publicaţii care realizează nuclee de cercetători care publică pe aceeaşi temă şi care se apreciază între ei.

BCU "CAROL I" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Managementul excelenței în cercetarea științifică: grupul de dezbateri apreciative

Autocitarea este obligatorie când un text științific publicat anterior într-un jurnal este reluat ulterior și dezvoltat într-un articol publicat în același sau în alt jurnal. Analizele efectuate de noi asupra publicațiilor ISI românești arată o rată scăzută de citare a autorilor români de către alți autori români și chiar și o rată scăzută de autocitare a articolelor unui cercetător în articole publicate în alte jurnale de specialitate decât cele în care articolul a fost publicat original. Acest fapt ne duce cu gândul la lipsa încrederii autorilor români în cercetările colegilor lor sau frica de provincializare.

O altă observație realizată în urma analizei publicațiilor ISI românești arată un mic interes al autorilor români pentru a cita articole din fluxul științific principal (Thompson Reuters). Dat fiind faptul că Thomson Reuters analizează numărul de cititori din reviste indexate ISI, prezent în articolele publicate ISI, face ca multe reviste să respingă articolele care au un număr mic de citări ale altor articole ISI. Respingerea este justificată de argumentul că publicațiile din fluxul științific principal sunt în general de actualitate și cuprind rezultate de încredere.

Lipsa citărilor din acest domeniu poate arăta o provincializare a cercetării românești. Evident că, în anumite domenii, printre care dreptul românesc, limba și literatura română și alte studii cu caracter specific românesc, sunt deplin justificate să abordeze cercetarea pornind de la interesul local și mai puțin de la relevanța globală.

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Câteva informații cu privire la traseul lecturii cel mai uzual la referenții publicațiilor științifice

Maddux (2011) arată că editorii şi referenţii publicaţiilor ştiinţifice, şi de asemenea a cititorilor experimentaţi ai literaturii ştiinţifice, parcurg lucrarea după următorul traseu de lectură: titlul, abstractul, primul şi ultimul paragraf al introducerii, primul şi ultimul paragraf al discuţiilor sau chiar în întregime secţiunea discuţii urmată de introducere, metodologie şi rezultate în cele din urmă. Ordinea este explicată de lipsa de timp a cititorului experimentat, redactorilor publicaţiilor ştiinţifice sau review-rilor. Titlul şi abstractul sunt citite primele întrucât aduc informaţii cu privire la conţinutul articolului. Dacă acestea nu trezesc interesul pentru articol, acesta este în general respins. Primul şi ultimul paragraf al introducerii, informează cititorul cu privire la importanţa studiului şi subiectului principal al acestuia. Urmează partea de discuţii întrucât aceasta în primul paragraf ar trebui să sumarizeze cele mai importante rezultate. Tot această secţiune prezintă interpretări ale rezultatelor din punct de vedere al convergenţei cu teoria avută la bază. Dacă prezentarea obiectivelor şi a celor mai importante rezultate nu convinge cititorii vor ignora restul articolului. Dacă obiectivele cercetării şi expunerea principalelor rezultate convinge review-erul, acesta va urmări metodologia prin care rezultatele au fost obţinute şi în cazul în care acesta va fi considerată validă se va trece la lecturarea completă a rezultatelor.

În loc de concluzii

Publicarea științifică presupune o activitate laborioasă care și-a format în timp o metodologie comunicațională proprie, diferită de celelalte forme de articol cum este cel jurnalistic. Elaborarea articolului în concordanță cu regulile din domeniu, crește șansele ca acesta să atragă atenția review-erilor și redactorilor jurnalelor științifice și implicit acceptarea articolului la publicare. Odată publicat, articolul va atrage cititori interesați din rândul cercetătorilor din domeniu, și ulterior citări în publicații de specialitate. Pentru jurnalele de specialitate, conformarea la aceste reguli, este de obicei un semn de maturitate științifică și experiență editorială, trezind încrederea autorilor din domeniul în care jurnalul își propune să performeze.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Bibliografie

Andersson, B., Beveridge, A., Haddrill, K., and Marsh, P., Bennett T., (2007) *Academic essay. Academic Tip Sheet*, Edith Cowan University.

Bem, D., J., (2003) Writing the Empirical Journal Article, in Darley, J., M., Zanna, M., P., and Roediger III, H., L., (Eds) (2003). *The Compleat Academic: A practical Guide for the Beginning Social Scientist*, 2nd Edition, Washington DC: American Psychological Association.

Cochrane, J., H., (2005) Writing Tips for Ph. D. Students, Graduate School of Business University of Chicago http://gsbwww.uchicago.edu/fac/john./cochrane/research/papers/

Kilduff, M., (2006) Editor`s comments: Publishing Theory, *Academy of Management Review*, Vol. 31, No. 2, pp. 252-255.

Levy, Y., Elis, J., T., (2006) A Systems Approach to Conduct an Effective Literature Review in Support of Information Systems Research, *Informing Science Journal*, Volume 9, 2006.

Maddux, J., (2011) Publishing in English Language Journals in Psychology; Tips For Increasing the Odds, Conferinţă susţinută la Universitatea A.I.Cuza Iaşi în Programul Doctorat în Şcoli de Excelenţă.

Randolph, J., (2009) Guide to Writing the Dissertation Literature Review, *Practical Assessment, Research & Evaluation*, Volume 14, Number 13, June 2009.

Swedberg, K., (2008) Who is an author? *European Journal of Heart Failure*, no. 10 (2008); pp. 523-524.

Vintan, L., (2006) *Calitatea cercetării prin abordări scientometrice*, Euroeconomia, XXI, ISSN 1841-0707, nr. 53, Sibiu.

Wy, L., (2009) Knowledge in writing a Good Scientific Paper, *Malaysian Journal of Psychiatry*, vol. 18, no. 2.

BCU "ALEXANDRU IOAN CUZA" LIBRARY

MANAGEMENT DE PROIECT ÎN DOMENIUL ACADEMIC

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Elemente de management a proiectelor și programelor de cercetare științifică

Recenzie la volumul Research Projects and Research Proposals A Guide for Scientists Seeking Funding (Paul G. Chapin) (Editura Cambridge University Press, 2004, Cambridge United Kingdom)

Abstract

Articolul își propune să prezinte, pornind de la volumul autorului Paul G. Chapin, Research Projects and Research Proposals, A Guide for Scientists Seeking Funding, Editura Cambridge University Press, 2004, Cambridge United Kingdom, un ghid în ceea ce privește redactarea propunerilor de cercetare ce urmează a fi trimise diverșilor finanțatori. Vor fi prezentate elementele generale ale unei propuneri de cercetare: dimensiunile alegerii temei de cercetare, noutatea temei de cercetare, fezabilitate și provocare, planificarea rezultatelor, calendarul proiectului de cercetare, și specificul contextului justificării propunerii de cercetare: analiza literaturii de specialitate, diseminarea rezultatelor.

Cuvinte cheie:

Proiecte de cercetare, elaborarea propunerilor de cercetare, epistemologia cercetării

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Introducere

Articolul îşi propune să prezinte, pornind de la volumul autorului Paul G. Chapin, Research Projects and Research Proposals, A Guide for Scientists Seeking Funding, Editura Cambridge University Press, 2004, Cambridge United Kingdom, un ghid în ceea ce priveşte redactarea propunerilor de cercetare ce urmează a fi trimise diverşilor finanţatori.

Alegerea temei de cercetare

Fiecare proiect de cercetare ar trebui să înceapă de la o idee, o întrebare a căror răspunsuri încă nu este cunoscut şi o presupoziţie asupra a ceea ce ar putea fi răspunsul la întrebare. Identificarea întrebării corecte este cel mai adesea o sarcină cu maximă dificultate pentru cercetători.

Dimensiunile alegerii temei

Cercetarea poate fi una foarte restrânsă focusată asupra unui obiect, sau una extinsă. Subiectul de cercetare trebuie să fie clar şi evident.

Nevoia de claritate este corelată cu cea de subliniere a conţinutului empiric al întrebării de cercetare şi de aici ghidarea către posibilele răspunsuri. Ea trebuie să ghideze atât investigatorul cât şi review-eri. Subiectul trebuie să fie destul de precis formulat generând întrebări specifice. Autorul prezintă un exemplu şi anume: un cercetător care doreşte să studieze memoria trebuie să precizeze nivelul şi zona în care va face cercetarea: memoria umană şi mai precis memoria la copii terminând prin a spune dezvoltarea memoriei la copii. Apoi îşi subsumează tema întrebării de cercetare asupra rolului educaţiei

formale în dezvoltarea memoriei la elevi. De aici cercetătorul formulează titlul de tipul: Legătura dintre discursivitatea profesorilor (teacher talk) și dezvoltarea memoriei la copii. Celălalt aspect de care cercetarea trebuie să țină cont este ca aceasta să fie suficient de largă pentru a fi interesantă.

Noutate și întemeiere

Cercetarea trebuie să aibă un anumit grad de noutate, dar în același timp să fie întemeiată pe cunoașterea științifică anterioară. Justificarea noutății dar și a întemeierii științifice se va realiza pornind de la review-ul de literatură care ajută în selecția subiectului cercetării și în adecvarea acesteia la cunoașterea existentă anterior dublată de menținerea nivelului de noutate.

Fezabilitate și provocare

Cercetarea trebuie să fie aleasă în așa fel încât în mod realist să fie terminată în timpul și cu resursele proiectului. Fezabilitatea propunerii de cercetare este corelată atât cu justificarea sa pornind de la literatura de specialitate cât și în raport cu disponibilitățile de timp, financiare și de echipa de cercetători. De asemenea întinderea cercetării trebuie corelată cu bugetul financiar și de timp și experiența cercetătorilor. Cercetarea nu trebuie să fie doar fezabilă ci și provocatoare din punct de vedere intelectual cu alte cuvinte rezultatele ei să stârnească interesul comunității științifice.

Teoretic sau empiric

În opinia lui Paul Chapin o cercetare nu trebuie doar să explice regularitățile și paternurile întâlnite în datele culese ci să fie incluse într-un model teoretic care să conducă la un model

general şi o fondare logică a cercetării (2004:8). Faţă de cele spuse de autor, personal opinez că viziunea sa asupra cercetării este una obiectivistă şi că alte modele epistemice de gândire a propunerii de cercetare vor insista asupra nuanţărilor cu privire la limitele cercetării date de specificul grupului uman în care aceasta s-a efectuat. Autorul insistă asupra importanţei modelului teoretic în generarea ipotezelor şi întrebărilor de cercetare.

Rezultate pe termen lung şi pe termen scurt

Cercetările trebuie planificate în aşa fel încât rezultatele să apară după un termen mai lung sau mai scurt de desfăşurarea cercetării în funcţie de dificultatea cercetării şi dimensiunile acesteia. Majoritatea cercetărilor sunt planificate pentru a atinge rezultate în doi sau trei ani urmate de alte propuneri de cercetare care vor continua prezenta cercetare în alte domenii.

Planificarea proiectului

Odată stabilită tema proiectului se trece la o etapă de organizare a proiectului, care nu este tot una cu scrierea propunerii de cercetare. Un proiect planificat cu grijă va genera natural şi logic propunerea de cercetare. Proiectarea cercetării îşi propune să ghideze desfăşurarea cercetării şi să dea revieweri-lor o idee clară asupra a ceea ce se doreşte a fi cercetat şi cum anume se va desfăşura efectiv cercetarea.

Strategie pentru planificare

Planificarea cercetării se realizează din două direcţii şi anume de la ceea ce cercetătorul are deja experienţă şi de asemenea există cunoaştere în literatura de specialitate precum şi de la obiectivele proiectului, adică la ce anume întrebări trebuie să

răspundă proiectul. Planificarea reprezintă construcția unui drum între ceea ce deja se știe și ceea ce se urmărește a se cunoaște.

Calendarul proiectului

Realizarea unui calendar are scopul de a te ghida în stabilirea limitelor cercetării și formularea unui plan specific a cercetării. Planificarea este un proces de stabilire a priorităților și de adecvarea acestora la întrebările de cercetare și reciproc. Revizuirea planului de cercetare sub aspectul posibilității de îndeplinire a acestuia permite recalibrarea scopurilor și metodologiilor și adecvarea acestora din punct de vedere al timpului necesar cercetării.

Finanțarea proiectului

Proiectarea costurilor se realizează pentru a putea stabili viabilitatea proiectului și a surselor de finanțare. Se vor planifica costurile tehnice, aparatură, consultanță, deplasări etc. În funcție de aceste bugete se va proiecta dimensiunea cercetării cu menținerea obiectivelor principale ale acestora.

Elaborarea propunerii de cercetare

Audiența proiectului

Prima întrebare care trebuie luată în considerare atunci când scriem o propunere de cercetare este cui anume îi este adresată (Chapin, 2004:61).

Propunerea de cercetare va fi înaintată unor review-eri, unui panel de consultanți sau coordonatorilor de program.

Review-erii sunt specialiști în domeniul propunerii de cercetare. Coordonatorii de program responsabili cu selecția

propunerilor de cercetare vor trimite propunerile unor specialişti cu competenţe demonstrate în domeniul proiectului cărora li se va cere opinia profesională asupra proiectului.

Panelul de consultanţi este un grup format din 5 până la 20 sau chiar mai mulţi cercetători cu experienţă a căror expertiză reunită acoperă întreg spectrul ariei de cercetare în conformitate cu scopul constituirii panelului. Asemenea paneluri de consultanţi (experţi) fie se reunesc periodic pentru a evalua propunerile de cercetare pentru un anumit domeniu sau sunt constituite ad-hoc în scopul evaluării propunerilor din cadrul unui anume apel.

Coordonatorii de program (program officer)

Coordonatorii de program sunt în general angajaţi ai Agenţiei finanţatoare cu o vastă experienţă de cercetare. Aceştia au rolul de a reprezenta agenţia finanţatoare sau organizatoare şi a monitoriza activităţile programului şi corelaţia acestora cu priorităţile agenţiei. Fiecare dintre cele 3 categorii de specialişti în evaluarea propunerii de cercetare se va focaliza asupra unor aspecte diferite ale acestora. Descrierea proiectului trebuie să acopere o serie de aspecte, fiecare analizată din perspectiva uneia sau alteia dintre categoriile de evaluatori.

Fundamentele conceptuale ale proiectului au în vedere ipotezele şi întrebările de cercetare, modul în care acestea decurg din cunoaşterea existentă la momentul actual şi cum motivează acestea necesitatea realizării programului de cercetare.

BCU INGEINERIA UNIVERSITY LIBRARY

Literature survey

Realizează o literatură de prezentare concisă și cuprinzătoare a cercetărilor din domeniu incluzând propriile cercetări. Este necesar a fi prezentate diferitele abordări ale subiectului și modul în care proiectul se raportează la acestea. Acolo unde există sunt necesare prezentări ale propriilor rezultate și expertize în domeniul studiat. Designul proiectului este punctul central al descrierii acestuia. Este locul unde sunt prezentate detaliile asupra ceea ce se va face în cadrul cercetării.

Designul proiectului va cuprinde informații cu privire la: materiale necesare pentru cercetare, subiecții care vor fi implicați în cercetare (eșantion), locuri în care se va realiza cercetarea, metodologii de colectarea datelor, controlul cercetării (validitate), limite, consecvență, coerență, metode de analiza datelor și de interpretare a acestora. Este importantă a fi descrisă semnificația și limitele proiectului. Din punctul de vedere al semnificației va fi prezentat modul în care se va dezvolta cunoașterea științifică în aria de cercetare și cum se vor extinde frontierele cunoașterii prin cercetarea sa (Chapin 2004:64). Descrierea proiectului trebuie să cuprindă elemente de diseminarea rezultatelor cercetării și de asemenea să argumenteze calificarea cercetătorilor pentru a realiza proiectul.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Prezentarea cercetării pe tipuri de evaluatori (tipuri de audiență)

Review-erii ad-hoc sunt profesioniști, colegi de la care este de așteptat să aibă același nivel de cunoaștere asupra subiectului cercetării ca și propunătorii acesteia. Ei acționează similar cu peer-review-erii din cadrul jurnalelor profesionale. Ei urmăresc în general calitatea și adecvarea elementelor din propunerea de cercetare.

Cercetarea literaturii de specialitate

Se evaluează modul în care cercetătorul este familiarizat și este la curent cu cercetările efectuate în domeniul respectiv. O bună poziționare față de literatura de specialitate permite evitarea repetării unor cercetări deja existente și documentate în literatura de specialitate dar și efectuarea unor cercetări premature. Analiza literaturii de specialitate este partea propunerii de cercetare care arată corecta poziționare a cercetării. Față de designul proiectului de cercetare review-erii vor analiza ce anume propune cercetătorul să fie realizat. Prin comparație cu un articol de jurnal care prezintă o cercetare deja efectuată propunerea de cercetare are o natură prospectivă descriind ceea ce va urma să se efectueze dar același tip de informații sunt relevante pentru amândouă.

1. Raționalitatea cercetării.

   Aici este avută în vedere logica prin care sunt conectate ipotezele sau întrebările de cercetare cu specificul planului de cercetare.

2. Selecția subiecților sau materialelor de cercetare.

   Aici se are în vedere numărul de persoane pe care

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

se va realiza cercetarea și cum se se va realiza accesul la populația investigată și în ce mod se va realiza acest acces.

3. Metodele de culegere a datelor.
   Aici se are în vedere natura observațională sau experimentală, protocoalele de lucru, controlul culegerii datelor, ce anume vor fi culese și unde anume.
4. Metode de analiză
   Sunt avute în vedere de exemplu instrumentele matematice sau statistice folosite pentru analizarea datelor și extragerea semnificației acestora.
5. Interpretarea datelor
   Are în vedere cum anume diferitele rezultate ale cercetării vor putea fi corelate cu ipotezele investigației.

Diseminarea rezultatelor

Un alt element avut în vedere de review-eri este modul în care rezultatele vor fi diseminate: articole de jurnal, monografii, CD-rom, site-uri web, prezentări la conferințe, combinația celor menționate anterior sau alte posibilități. Review-erii vor analiza de asemenea calificarea pe care o au propunătorii pentru a realiza cercetarea. Ei vor fi în general la curent cu activitatea anterioară cercetătorilor dacă aceștia au mai publicat, au fost prezenți la conferințe, s-au implicat în discuții inclusiv pe internet etc. În cazul în care există rezultate anterioare, review-erii vor ține cont de calitatea acestora.

BCU "CAROL I" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Panelul de consultanţi

Panelul de consultanţi este complementar review-erilor fiind constituit din cercetători cu o vastă experienţă şi experiză în propriul domeniu de specializare. Ei se vor focaliza asupra unui set de elemente ale propunerii de cercetare cum ar fi:

1. Claritatea fundamentării teoretice

   Autorul consideră că aceasta este mai evidentă unui specialist care nu este el însuşi expert în aria exactă din care provine cercetarea. El va fi cel care va putea formula concluzii cu privire la claritatea construcţiei conceptuale.

2. Evaluarea semnificaţiei propunerii de cercetare

   Semnificaţia nu este evaluată din perspectiva unui specialist în aria restrânsă a cercetării ci din perspectiva generală a cunoaşterii.

Coordonatorii de program The Program Officer

Au rolul de a analiza concordanţa obiectivului proiectului de cercetare şi scopurile programului prin care se finanţează. Ei au rolul de a evalua finanţabilitatea proiectului. Sub aspectul continuităţii proiectului cu o cercetare anterioară acoperirea cu proiecte similare, încurajarea tinerilor cercetători precum şi a instituţiilor care aplică pentru prima dată în program sub sau supra-reprezentarea unei comunităţi de cercetători în literatura de specialitate, stimularea competiţiei etc.

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Bibliografie

Chapin, P., G., (2004) *Research Projects and Research Proposals, A Guide for Scientists Seeking Funding*, Editura Cambridge University Press, 2004, Cambridge United Kingdom.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

INSTRUMENTE DE LUCRU PRIN INVESTIGAȚIE APRECIATIVĂ

BCU IAȘI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ancheta apreciativă în dezvoltarea organizaţională

Ancheta apreciativă – clarificări conceptuale

Dezvoltarea socială fiind prin esenţa ei un proces integrativ, este predispusă la transdisciplinaritate, şi de aceea am ales această dimensiune a practicii sociale pentru a ilustra clivajul interpretativ al unor tehnici sociale generat de schimbările de paradigmă oferite de trecerea la o epistmologie transmodernă centrată pe interconexiune. Cultura integrală, văzută ca sinteză a tradiţionalismului cu modernitatea, este opusă de teoreticienii transmodernităţii (Codreanu, 2005: 177) "culturii Coca-Cola", care prin deconstrucţia oricărei realităţi, suprimă însăşi spaţiul de acţiune a valorilor. În acest mod, postmodernismul implică întreaga sferă a fiinţării umane: cultura, teologia, filosofia, arta, politica, ştiinţa şi tehnica.

"Spiritualizarea frontierelor", de la nivelul construcţiilor social-politice, este o continuare firească a "spiritualizării frontierelor epistemologice", a unificării ontologice, într-un "Univers reţea" în care potrivit lui Ray Paul (1970) fiecare element constitutiv este corelat unitar cu toate celelalte elemente ale sistemului.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Înlocuirea societății bunăstării cu cea a societății de rețea, globalizarea interdependențelor și reconstrucția paradigmelor sociale prin înlocuirea obsesiei individualității specifice societății postmoderne cu cea a «spiritualizării transmoderne a frontierelor" (Sandu, 2008: 10), va schimba obiectivele intervenției sociale din „dinamizarea potențialităților de autodeterminare și autoactualizare a clientului" (Rogers, 1966), în restructurarea adaptativă a rețelelor sociale în favoarea funcționării pozitive a clientului.

Gervase Bushe (apud Cojocaru D., 2004), unul din teoreticienii anchetei apreciative, consideră aceasta ca pe o teorie a organizării și o metodă a schimbării sociale, una din cele mai semnificative inovații în cercetarea acțiune. Conceptul de anchetă apreciativă este lansat de către David Cooperrider și Suresh Srivatsva în lucrarea "Appreciative inquiry in organizational life", apărut în 1987. Autorii reiau în acest articol o dezbatere legată de importanța teoriei pentru (re)construcția social organizațională, discutată în contextul potențialului Cercetării-Acțiune preluând ideile lui Kenneth Gergen legate de caracterul cunoașterii teoretice și rolul ei în transformarea socială propunând o redefinire a scopurilor științifice ale Cercetării-Acțiune: "scopul științei nu este descoperirea și verificare legilor sociale care să permită predicția și controlul"(Cooperrider, apud Cojocaru D, 2004) ci științele sociale și comportamentale ar trebui definite în raport cu "capacitatea lor de generare", prin aceasta înțelegând capacitatea "să provoace prezumțiile călăuzitoare ale culturii, să ridice întrebările fundamentale legate de viața socială

contemporană, să reconsidere ceea ce este considerat de la sine înțeles și în felul acesta să ofere noi alternative pentru acțiunea socială (Gergen cf. Cojocaru, D., 2004)".

Ancheta (cercetarea) apreciativă (Appreciative Inquiry in engleză) este un mod particular de a chestiona subiecții dezvoltării organizaționale și în același timp de a prefigura viitorul, prin adoptarea unor relații pozitive pornind de la pozitivitatea fundamentală inerentă persoanei, organizației sau unei situații, sporind capacitatea sistemului de cooperare și schimbare. Metoda are ca presupoziție fundamentală angajamentul indivizilor în îmbunătățirea, schimbarea și focalizarea pe performanță (wikipedia, Appreciative inquiry).

A aprecia[2]= 1. a valoriza acțiunea de recunoaștere a aspectelor pozitive în oameni, lumea înconjurătoare; afirmarea punctelor tari trecute și prezente, identificarea potențialităților, perceperea acelor lucruri care dau viață (sănătate, vitalitate, excelență) sistemelor vii; 2. a crește valoarea. Sinonime: a valoriza, a onora, a prețui (Cooperrider, Whitney, 1999).

[2] **Ap-pre'ci-ate**, v., 1. valuing; the act of recognizing the best in people or the world around us; affirming past and present strengths, successes, and potentials; to perceive those things that give life (health, vitality, excellence) to living systems 2. to increase in value, e.g. the economy has appreciated in value. Synonyms: valuing, prizing, esteeming, and honoring.

Ancheta[3]= 1. acţiunea de a explora şi descoperi, 2. acţiunea de a pune întrebări, fiind deschis spre a sesiza noi potenţialităţi şi oportunităţi. Sinonime: descoperire, cercetare, explorare sistematică, studiu (Cooperrider, Whitney, 1999).

Perspectiva Anchetei Apreciative este una socio-raţionalistă, rezumată de D. Cooperrider în câteva elemente esenţiale:

• Ordinea socială este fundamental instabilă, la orice moment fiind produsul unei negocieri sau convenţii între persoane, convenţie asumată tacit sau explicit de către acestea.

• Modelele acţiunii social-organizaţionale nu sunt impuse în manieră biologică sau fizică, ele sunt capabile de o varietate infinită.

• Acţiunea socială este susceptibilă de a fi interpretată diferit în funcţie de contextul istoric în care are loc, nici una dintre interpretări neputând fi considerată în mod obiectiv superioară alteia.

• Acţiunile umane sunt prescrise de către idei, credinţe, intenţii sau teorii; transformarea comportamentelor convenţionale umane se realizează prin schimbarea ideilor, teoriilor, ideologiilor convenţionale; socio-raţionalismul consideră că teoriile pe care le îmbrăţişăm, credinţele şi reprezentările noastre asupra sistemelor sociale au un efect puternic asupra naturii realităţii sociale.

• Cel mai puternic vehicul pe care-l au comunităţile pentru a-şi transforma convenţiile sau înţelegerile în norme,

---

[3] **In-quire' (kwir), v.**, 1. the act of exploration and discovery. 2. To ask questions; to be open to seeing new potentials and possibilities. Synonyms: discovery, search, and systematic exploration, study.

valori, scopuri, ideologii este actul dialogului, posibil prin limbaj; prin urmare, schimbările care au loc în practicile lingvistice pot provoca schimbări profunde în practicile sociale.

• Teoria socială poate fi văzută ca un limbaj elevat care posedă o gramatică proprie, ea poate fi folosită ca un instrument lingvistic capabil să creeze modele noi de acțiune socială.

• Orice teorie este normativă, indiferent dacă se intenționează sau nu acest lucru și are potențialul să influențeze ordinea socială indiferent dacă oamenii au sau nu reacții de acceptare, respingere sau indiferență.

• Fiecare teorie socială are o semnificație morală: are potențialul de a afecta și de a regla relațiile inter-personale în viața cotidiană.

• Cunoașterea socială rezidă în interacțiune colectivă: ea este creată, menținută și folosită de către grupul uman (Cooperrider, Srivatsva, 1987).

Diverși autori au definit o anchetă apreciativă ca fiind o paradigmă a evoluției conștiente generată de noul secol, o metodologie care duce ideea constructului social a realității către extrema sa pozitivă prin accentuarea metaforei și narațiunii, relaționarea cu modul de cunoaștere și limbajul aducând-o la potențialul maxim de teorie generatoare „Cea mai importantă teorie generatoare" (Gergen, 2005) „Cea mai importantă teorie în cercetarea acțiune din ultima decadă" (Bushe, 1995). Pornind de la aceste definiții Cooperrider consideră ancheta apreciativă o epistemologie, o instanță normativă, o metodologie în managementul schimbării, o abordare semnificativă leadership (Cooperrider, Witney, 2005).

Cooperrider ne propune următoarea definire operațională a anchetei apreciative: o cercetare cotransformatoare a pozitivului din indivizi şi organizații. Ancheta apreciativă este o descoperire transformatoare a surselor generatoare de vitalitate a sistemelor vii în momentele lor de maximă eficiență şi maximă capacitate creatoare în domeniul economic, ecologic, uman. Ancheta apreciativă este o cale centrală bazată pe arta interogativă asupra punctelor tari a sistemului pentru a le putea înțelege, anticipa şi maximiza potențialul creativ. Este o mobilizare a capacității interogative pe baza principiului întrebărilor necondiționat pozitive. Dimensiunea cercetării este corelativă cu cea a intervenției prin descătuşarea potențialului inovativ a imaginației creatoare în locul negării şi a criticii (Cooperrider, Whitney, 1999).

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Elementele analizei instituționale prin ancheta apreciativă

Ancheta Apreciativă este construită pe ipoteza că orice organizaţie este o construcţie socială arbitrară ale cărei limite sunt trasate doar de către imaginaţia oamenilor şi voinţa colectivă.

G. Bushe (1995) consideră că limbajul şi cuvintele reprezintă fundamental vieții sociale, în acord cu viziunea post-modernistă asupra limbajului văzut ca agent activ în crearea semnificațiilor. Prin urmare, teoria, în special teoria care este codată în cuvinte sau în imagini are forța de a modela organizarea socială deoarece noi "vedem ceea ce credem".

În condiţiile în care se doreşte schimbarea unei organizaţii se urmăreşte redefinirea modului în care persoanele din cadrul ei explică valorile care au condus la succes. Schimbarea este asftel văzută, în primul rând, ca o schimbare de atitudine a membrilor care definesc organizaţia şi fac parte din ea. În orice organizaţie schimbarea poate fi realizată prin modificarea "istoriilor" sau "poveştilor" care circulă informal, de regulă în grupuri mici, confidenţiale şi nu pot fi discutate în întâlniri oficiale. Aceste poveşti lucrează asupra minţii umane la un nivel inconştient (Bushe apud Cojocaru D., 2004).

BCU "ION CREANGĂ" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dezvoltarea organizaţională în versiunea apreciativă are la bază o analiză semiotică a metadiscursurilor organizaţiei. În fiecare astfel de organizaţie indivizii îşi creează un set de poveşti care se reunesc în ceea ce se numeşte cultura organizaţională. Lectura acestor poveşti în termeni apreciativi vizează accentuarea elementelor de succes, a momentelor de apreciere şi valorizare a semnificaţiilor personale, a experienţei organizaţionale. Cultura unei organizaţii este legată de astfel de momente de succes, oameni remarcabili, momente de valorizare, gradul de satisfacţie a indivizilor componenţi ai organizaţiei, modele şi momente de succes din viaţa organizaţiei ce se doresc a fi transmise în activitatea ulterioară a organizaţiei.

Bushe (apud Cojocaru D., 2004) consideră că marea promisiune pe care o face ancheta apreciativă este aceea de a oferi organizaţiei un moment de autosusţinere prin actualizarea valorilor deja existente în sistem, valori care au creat performanţe superioare. Ştefan Cojocaru propune o paralelă între cercetarea acţiune clasică şi cea apreciativă, adaptată după Cooperrider şi Whitney, după cum urmează:

- Cercetarea acţiune implică identificarea problemelor, analiza cauzelor, a posibilelor soluţii şi planificarea acţiunii pornind de la presupoziţia principală că organizaţia este o problemă care trebuie rezolvată.

- Ancheta apreciativă porneşte de la aprecierea şi valorizarea a ceea ce este mai bun în organizaţie, continuă cu construirea unei viziuni a ceea ce ar putea să fie şi dialogul privind ceea ce ar trebui să fie în baza presupoziţiei că o organizaţie este un mister ce ar trebui descoperit (Cojocaru, Ş., 2005).

Managementul excelenței în cercetarea științifică: grupul de dezbateri apreciative

Elementele analizei instituționale prin ancheta apreciativă sunt:

1. **Realizările:** Cercetătorul va analiza realizările majore ale organizației cum ar fi: produse inovative, succese în relația cu beneficiarii, know-how și tehnologii proprii, identitate de brand, premii obținute și mențiuni etc.
2. **Oportunități strategice:** La acest nivel cercetătorul va viza oportunitățile de piață ale organizației date de specificul acesteia și de resursele umane existente, previziuni și planuri strategice, analiza proiectelor și programelor implementate de organizație, a politicilor de calitate și managementul calității totale etc.
3. **Unicitatea produselor și punctele tari** ale produselor și serviciilor oferite de organizație.
4. **Expertiza tehnică** existentă la nivelul organizației.
5. **Inovativitatea:** La acest nivel cercetătorul trebuie să identifice atât inovativitatea propriu-zisă ce se manifestă la nivelul organizației, atât la nivelul tehnologic sau în procesele productive și de oferire a serviciilor, cât și inventivitatea serviciilor, și inventivitatea văzută ca o capacitate generală a indivizilor din organizație de a realiza salturi paradigmatice, distincția dintre inovativitate ca proces de transfer a unor cunoștințe sau tehnologii dintr-un domeniu de aplicativitate în altul, în cadrul aceleiași paradigme și respectiv inventivitate ca abilitate de a modifica însăși structura paradigmei operaționale.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6. **Ideologie** (gândire elevată): Cercetarea vizează elemente de cultură organizaţională vizând poveşti de succes, crearea identităţii şi apartenenţei prin procese socializante la nivelul organizaţiei etc.
7. **Practici pozitive:** Existenţa unor standarde de bună practică unui management al calităţii cu accent asupra analizei a celei mai bune soluţii de afaceri identificate la nivelul organizaţiei şi a poveştilor de succes din interiorul organizaţiei.
8. **Emoţii pozitive şi satisfacţia trebuinţelor superioare:** Sunt analizate poveştile indivizilor vizând gradul de satisfacţie a muncii, stima de sine şi apreciere, aderarea la cultura organizaţională etc.
9. **Înţelepciunea organizaţională:** are în vedere existenţa unor strategii de dezvoltare bazată pe punctele tari ale organizaţiei şi existenţa unui set de valori necondiţionat pozitive la care să adere membrii organizaţiei.
10. **Competenţe fundamentale:** Vizează nucleul de competenţe pragmatice şi comunicaţionale existent la nivelul de organizaţii care o fac să funcţioneze şi îi constituie unicitatea.
11. **Aprecierea (Visioningul posibilităţilor de dezvoltare):** Reprezintă sinteza viziunilor membrilor organizaţiei cu privire la viitorul acesteia şi a locului în organizaţie. Etapa vizează constituirea unor viziuni strategice prin aprecierea potenţialităţilor organizaţiei şi a căilor de îndeplinire a acestora sub forma unor "profeţii autorealizatoare".

12. **Sistem de norme valori şi tradiţii** la care membrii organizaţiei aderă şi care-i constituie originalitatea şi unicitatea.
13. **Macrotendințe pozitive:** Existente atât la nivelul organizaţiei în ceea ce priveşte propunerea de noi practici, servicii şi produse, cât şi la nivelul pieţei pe care organizaţia acţionează.
14. **Capital uman cu accente asupra poveştilor de succes ale indivizilor şi corelaţia acestora într-o poveste unică a organizaţiei:** Valori şi performanţe ale indivizilor ce compun organizaţia, spiritul de echipă şi întrajutorarea, relaţiile publice ale organizaţiei, responsabilitatea socială corporatistă la nivelul organizaţiei.
15. **Sistemul de cunoştinţe utilizat în practica organizaţiei** cu accent asupra permisivităţii la nou, viziunii trans şi multidisciplinare, abordarea tehnologiilor avansate atât la nivel productiv/ a oferirii de servicii cât şi la nivel comunicaţional şi managerial.
16. **Eco-sistemul de afaceri al organizaţiei:** Aceste dimensiuni ale dezvoltării organizaţionale au fost adoptate şi dezvoltate după o schiţă propusă de Bruce Barnard (note de curs asupra Anchetei Apreciative, Universitatea Eastern Illinois, 2010).

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cei 4 D ai Anchetei Apreciative

Ancheta apreciativă are o structură tetrafazică numită în literatura de specialitate cei **4 D ai Anchetei Apreciative**

Schemă prezentată de Simona Ponea[4]

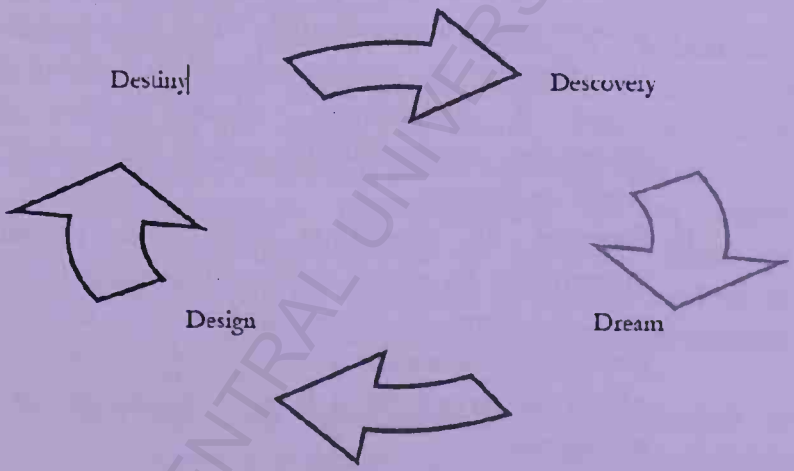

Cele patru faze ale procesului sunt:

1. Prima etapă **(DISCOVERY)** este faza de **identificare a "poveştilor" pozitive şi răspândirea lor în organizaţie.** Punctul de plecare al anchetei este selectarea temelor afirmative/

[4] În cadrul seminarului de „Metode apreciative în dezvoltarea organizaţională", din cadrul programului masteral „Supervizare şi Planificare Socială", Universitatea „Al. I. Cuza"

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

pozitive; pornind de la ipoteza că organizația evoluează în direcția pe care o studiază, alegerea temelor de cercetare este semnificativă și strategică; temele sunt stabilite în termeni afirmativi și trebuie să fie legate de domeniul în care organizația vrea să evolueze și, deci, unde ele pot fi amplificate. Acest tip de anchetă folosește **interviul apreciativ** care are la bază un **ghid de interviu** cu întrebări conduse în jurul temelor afirmative. Această etapă implică intervievarea tuturor persoanelor din organizație. În general, se practică sub forma **interviului reciproc** între membrii organizației, dar poate fi condus și ca focus grup (Cojocaru, Ș., 2006). Van der Haar consideră că în această etapă se realizează aprecierea asupra ceea ce dă viață și energie indivizilor din organizație. Este o etapă a analizei poveștilor afirmative (pozitive) relatate de indivizi asupra experienței lor organizaționale, fiind nucleul schimbării pozitive (Haar, 2002). Această etapă este una de mare angajament fiind utilizate metode precum: interviul apreciativ, focus grupul apreciativ, interviul structurat etc. Cojocaru (2005) atrage atenția asupra importanței etapei pornind de la ipoteza că organizația evoluează în direcția în care este cercetată.

La nivelul acestei etape analiza nu vizează exclusiv elementele de pozitivitate, ci lectura experiențelor fundamentale ale indivizilor, extrăgându-se din acestea elementele de pozitivitate și de succes și focalizând interviul către acestea. Prezentarea unor probleme de către subiecți nu este blocată într-o manieră directivă ci mai degrabă analizată sub aspectul unei provocări metodologice și chestionării asupra unor povești de succes în situații similare transferabile în situația indicată.

2. Etapa a II-a **(DREAM)** este etapa în care oamenii **descriu dorinţele şi visele lor legate de muncă, de motivaţiile lor, de relaţiile lor de muncă şi de organizaţie** (Cojocaru, 2005). În această etapă are loc o întâlnire de grup în timpul căreia datele şi povestirile culese în prima etapă sunt împărtăşite cu ceilalţi. Van der Haar subliniază importanţa gândirii alternative a depăşirii limitelor "ieşire din cutie" prin crearea unor viziuni apreciative asupra viitorului pe baza istoricului organizaţiei şi a prezentului (Haar, 2002). Rezultatele interviurilor apreciative de la faza anterioară sunt utilizate într-o nouă serie de interviuri individuale sau de grup pentru a se crea o zonă de convergenţă sau de transparenţă comunicaţională (în terminologia utilizată de noi pentru a defini elementele unei epistemologii transmoderne). Bernie Carter (2006) susţine că etapa de dreaming sau (construirea visului) adoptă o serie de imagini creatoare şi afirmative asupra viitorului bazate pe o gândire de tipul "înafara graniţelor". Interviul conţine elemente de provocare simbolice pornind de la experienţele valoroase şi de success din organizaţie cu rol aspiraţional şi transformativ.

3. Etapa a III-a **(DESIGN)** foloseşte datele culese din primele două etape: odată ce sistemul are o imagine coerentă despre ceea ce vrea să devină, el are nevoie de o nouă arhitectură socială. În această etapă se **proiectează infrastructura şi sistemul de management necesar pentru a sprijini viziunea sistemului**. Ea reprezintă un proces de reinventare a organizaţiei (Cojocaru, Ş., 2005). Van der Haar consideră că rolul acestei etape este acela de a crea un design organizaţional, procesual şi relaţional pentru actualizarea "visului" din stadiul anterior. Metoda este una constructivă şi colaborativă de creare a unor

acțiuni pornind de la oportunități și puncte tari (Haar, 2002).

4. Etapa a IV-a **(DESTINY)** este **faza de implementare a planurilor de susținere, menținere, ajustare, dezvoltare a ceea ce a fost proiectat.** Această etapă mai poartă și denumirea de Delivery. Este o etapă de creare a unor rețele și structuri facilitante a unor legături menită să dezvolte potențialul co-creator (Carter, 2006). Carter definește ciclul afirmativ al anchetei apreciative pornind de la premisa că ceea ce este analizat în organizație spre acel lucru organizația tinde să se dezvolte. Cercetarea asupra ceea ce deja merge în organizație se face atât prin identificarea de informații cât și asupra realităților asupra unui climat co-constructiv de acțiune colectivă și viziune constructivă (Carter, 2006). Metoda centrată pe succes este fundamental afirmativă, aprecierea nefiind altceva decât o afirmare a pozitivului intrinsic.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ancheta apreciativă este considerată de către acesta ca o **intervenţie în trei etape** (Bushe apud Cojocaru, 2003):

a) DESCOPERIREA APRECIATIVĂ este etapa căutării celor mai bune exemple de organizare întâlnite în trecutul membrilor organizaţiei. Această descoperire se face în funcţie de tema propusă de anchetă; de exemplu, munca în echipă, serviciile oferite clienţilor, leadership etc.

b) ÎNŢELEGEREA APRECIATIVĂ se referă la înţelegerea în profunzime a organizării şi contextelor care au generat momentele de performanţă superioară ale organizaţiei.

c) AMPLIFICAREA APRECIATIVĂ este ultima etapă prin care sunt întărite şi amplificate elementele descoperite şi înţelese care au contribuit la performanţele superioare ale sistemului.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Interviul apreciativ

Interviul apreciativ este un instrument operațional în cadrul metodelor apreciative utilizat cu precădere în etapele de Discovery și Dreaming. Interviul are o formă intenționalnon directivă cu un focus asupra elementelor afirmative din discursul subiectului.

Interviul se centrează pe descrierea experienţelor de succes sub aspectul cauzelor care le-a generat şi a experienţei personale dobândite în urma respectivului succes, reflectarea stării psihice generate de succes şi a transpunerii acesteia asupra altor situaţii generatoare de succes. Obiectivul intervievatorului este de a-l încuraja pe subiect să realizeze o cât mai vie descriere asupra evenimentului. Povestea trebuie să fie descriptivă şi detaliată. În locul clasicei parafraze nondirective se poate utiliza o parafrază accentuată de tipul «înţeleg că succesul ţi-a produs o stare de bine, poţi să descrii mai pe larg situaţia care a generat succesul...Cum ai perceput succesul?».

Intenţionalitatea interviului poate fi realizată prin orientarea apreciativă a unor întrebări precum:

- Gândeşte-te la momentul în care ai fost cu adevărat implicat şi entuziast asupra muncii tale...povesteşte-mi despre acel moment.
- Ce-ai simţit?
- Ce s-a întâmplat cu adevărat?
- Ce a făcut acel eveniment să fie cu adevărat deosebit?

- Ce au făcut ceilalţi ca acel moment să fie deosebit?
- Ce ai făcut tu ca acel moment să fie deosebit?

Interviul apreciativ are la bază principii precum: puterea imaginii pozitive, puterea transformatoare şi constructivă a cuvintelor, puterea transformatoare a emoţiilor pozitive. Interviul apreciativ utilizează în practică puterea constructivă a interogării angajând imaginaţia în schimbarea pozitivă.

Este important de subliniat rolul de limbaj generativ al comunicării în cadrul interviului apreciativ. Limbajul generativ este definit de Gergen ca fiind relatări privitoare la realitate care pun sub semnul întrebării convenţii considerate automat bune (apud Thatchenkery, Metzker 2009). Limbajul generativ pozitiv este utilizat pentru a resemnifica lucrurile afectând cultura corporatistă, productivitatea muncii şi calitatea relaţiilor. Thatchenkery şi Metzker consideră că simpla modificare a denumirii poziţiilor în ierarhia unei companii şi înlocuirea conceptului de manager cu cel de asociat (asociat de practică, asociat la vânzări etc.), ce dezvoltă o atitudine de sponsori şi coaching, generează relaţii şi linii de comunicare diferită.

Redăm în continuare un **model de ghid de interviu apreciativ** propus de Thatchenkery şi Metzker (2009) pentru a fi utilizat în ancheta apreciativă.

Profilul inteligenței apreciative organizaționale

Pentru a stabili unde sunt concentraţi liderii cu un grad înalt de inteligenţă apreciativă şi care dintre caracteristicile organizaţiilor cu inteligenţă apreciativă se regăsesc şi în organizaţia din care faceţi parte, vă rugăm să faceţi următorul exerciţiu. Concentraţi-vă pe ceea ce există sau funcţionează bine, nu pe ceea ce lipseşte sau este defectuos.

1. Scrieţi (sau înregistraţi pe un reportofon) povestea perioadei din istoria organizaţiei în care dumneavoastră, altă persoană sau grup sau organizaţia în general aţi repurtat cele mai mari succese (Acestea pot fi din orice aspect sau moment al activităţii organizaţiei –din orice department, la debut sau în oricare altă fază. Vă rugăm să răspundeţi din punctul de vedere al organizaţiei – când oamenii din organizaţia dumneavoastră au simţit că repurtează cele mai multe succese, nu neapărat atunci când cei din afară au considerat că organizaţia ar avea succes.) Folosiţi-vă de următoarele întrebări pentru a vă împrospăta memoria sau a surprinde mai multe detalii.

a. Unde eraţi dumneavoastră?

b. Când a avut loc acel lucru?

c. Cine a fost implicat?

d. Care au fost circumstanţele sau contextul celor întâmplate?

e. Ce s-a întâmplat?

f. Care au fost reacţiile celor din cadrul grupului? Dacă au fost amestecate, descrieţi cum? Cine şi cum a reacţionat?

g. În general, care au fost emoţiile oamenilor la început şi

la sfârşit? Dacă au fost amestecate, vă rugăm specificaţi în ce fel?

h. Cum şi ce anume au făcut liderii pentru a comunica cu cei din jur?

i. Cum s-a terminat povestea?

j. De ce aţi simţit că cele întâmplate au fost un succes?

.....

2. Descrieţi un moment în care dumneavoastră, altcineva din organizaţie sau un întreg grup aţi reîncadrat o situaţie sau un produs într-o manieră pozitivă sau aţi generat noi posibilităţi de a vă lansa singuri o provocare.

a. Care era contextul? (Unde eraţi? Când?)

b. Cine a fost implicat, dacă este cazul?

c. Dacă puteţi să explicaţi în cuvinte, ce v-a făcut să vedeţi lucrurile într-un mod diferit?

d. Ce parte a stării viitoare dezirabile există deja în prezent?

e. Care a fost, dacă a fost, rezultatul?

.....

3. Ce calităţi ale inteligenţei apreciative au apărut în relatarea de la întrebările 1 sau 2? Cine din organizaţia dumneavoastră le-a demonstrat?

Descrieţi un exemplu.

a. Persistenţa în gândire sau comportament.....

b. Comunicarea cu încredere sau cu convingere că puteţi răspunde provocării respective sau că acţiunile dumneavoastră contează.

c. Toleranţa sau managementul riscului, al ambiguităţii sau incertitudinii (ideile care contraveneau credinţelor sau cunoştinţelor anterioare din organizaţie).

d. Reziliența (capacitatea de a vă replia după un moment dificil și de a depăși un obstacol).

.....

4. Ce face organizația pentru a scoate ce este mai bun de la angajații, elevii, colegii, partenerii dumneavoastră sau alte persoane care vă înconjoară? Sunt instituite practici sau programe anume pentru descoperirea talentelor sau a aptitudinilor ascunse ale oamenilor? Cine se pricepe, dacă există o astfel de persoană anume, să descopere sau să scoată la iveală ce este mai bun în oameni? Dați exemple.

.....

5. Descrieți o situație în care dumneavoastră sau altcineva, ori un grup din cadrul organizației a venit cu o soluție creativă sau inovatoare, a inventat ceva sau a soluționat o problemă într-o manieră care credeți că ar avea de a face cu inteligența apreciativă.

a. Unde erați dumneavoastră sau acești oameni? Care erau condițiile din mediu? Care este sau era cultura organizației sau a grupurilor mai mici din cadrul acesteia?

b. Cine a fost implicat? Ce făceați în acel moment?

c. Ce încercați să rezolvați?

d. Cât timp v-a luat să rezolvați problema respectivă?

e. Ce rezultate a avut creativitatea manifestată și inovația?

f. De ce instrumente, resurse sau asistență ați beneficiat în cursul acestui proces?

.....

6. Ce face organizația dumneavoastră pentru a recompensa, recunoaște și aprecia oamenii și acțiunile lor? Cât de des? Cine din organizație, dacă există o astfel de persoană, tinde să facă acest lucru cel mai des, cu mai multă sinceritate și

eficacitate? Care sunt modalităţile creative în care organizaţia îşi apreciază angajaţii, elevii, partenerii, clienţii, investitorii, vânzătorii, lanţul de distribuţie, furnizorii de servicii sau alţi factori interesaţi de activitatea ei? Aduceţi exemple.

.....

7. Cine sunt persoanele din organizaţie care creează un climat de inteligenţă apreciativă pentru cei din jur? (Provin aceştia, în general, din aceeaşi unitate de producţie, departamente sau direcţie – şi dacă da, din care? Sau sunt prezenţi în mai multe unităţi?

a. Cine urmează modelele de comportament create de alţii?

b. Cine stabileşte standardele şi aşteptările ridicate pentru sine, pentru alţii şi pentru organizaţie în ansamblu?

c. Cine le dă celorlalţi libertatea de a excela?

d. Cine manifestă spirit întreprinzător (în procurarea de fonduri, furnituri, resurse umane sau de altă natură) şi utilizează resursele la ceea ce merge sau vine cu soluţii creative la nevoia de resurse?

.....

8. Ce comportamente asociate cu climatul de inteligenţă apreciativă sunt încurajate în mod deliberat în organizaţia dumneavoastră? Prin ce politici, declaraţii de intenţie, scopuri explicite, sesiuni de formare sau alte forme de comunicare îşi exprimă organizaţia opiniile pozitive în legătură cu mediul ei înconjurător? Vă rugăm să daţi un exemplu.

.....

9. Ce grupuri au o retenţie mare de personal sau de membri, sau o rată scăzută de absenteism? Unde sunt relaţiile

interumane mai bune? Ce comportamente asociate cu inteligența apreciativă sunt consolidate de lideri și de subordonați și au devenit parte a culturii organizaționale? Vă rugăm să dați câteva exemple.

.....

10. Reflectați asupra răspunsurilor dumneavoastră de până acum. Cine este persoana cea mai capabilă să reîncadreze, să aprecieze pozitivul și să vadă cum se desfășoară viitorul din prezent? Când? În ce domeniu de activitate? Ce oameni, unități, departamente sau grupuri de interese din cadrul organizației au calități aparte, asociabile cu inteligența apreciativă? În ce condiții este organizația mai eficace, mai inovatoare, mai creativă sau mai de succes? Care sunt calitățile cele mai puternice ale organizației dumneavoastră și care dintre ele se manifestă cel mai des?

.....

11. Descrieți sau creionați tabloul unui scenariu care se petrece în viitor și în care organizația din care faceți parte ajunge să prospere sau să fie eficientă într-un domeniu nou sau mai inovator în domeniul în care activează acum. Ce calități sunt mai pregnante sau se manifestă mai des? Ce se discută prin organizație pe această temă? Reușiți să generați mai multe posibilități sau să redefiniți viitorul astfel încât să-l vedeți mai pozitiv? Cum reușesc persoanele individuale, diversele grupuri de interese și organizația în ansamblul ei să aibă mai mult succes? (Au apărut talente noi? Cum beneficiază lumea de creativitate, de inovație sau de invențiile create? Cum sunt receptate recompensele – financiare, satisfacția personală, recunoașterea sau altele – de cei care le primesc?) Cum ați putea detalia profilul pe care l-ați descris la întrebarea 9 de mai sus pentru a realiza acest scenariu?

.....

Inteligența apreciativă și metoda poveștilor de succes

Inteligența apreciativă

O extindere a metodelor apreciative în spațiul psihologiei o reprezintă definirea conceptului de inteligență apreciativă de către Thatchenkery și Metzker. Inteligența apreciativă este în viziunea autorilor capacitatea de a uni, sublima și extinde gradul de inteligență dintr-o gamă largă de inteligențe cunoscute și anume: lingvistică, non-lingvistică, personală și orientată spre alte persoane fiind în fond un fel de meta inteligență reunind toate tipurile de inteligență în vederea unor scopuri constructive (Cooperider cf. Thatchenkery, Metzker, 2009).

În termeni plastici este abilitatea de a vedea stejarul încă din faza de ghindă. Cele trei componente ale inteligenței apreciative sunt:

- redefinirea cadrului sau "reîncadrarea";
- aprecierea elementelor pozitive;
- sesizarea modului în care poate să evolueze viitorul pornind de la prezent (Thatchenkery, Metzker 2009).

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

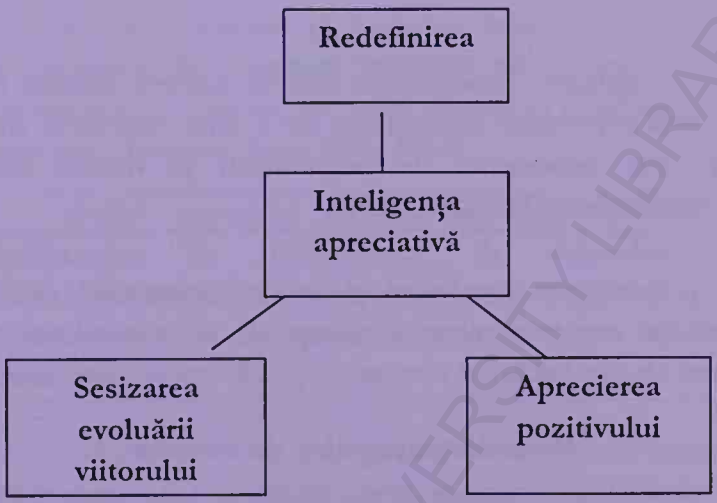

Schemă propusă de Simona Ponea[5]

Reîncadrarea reprezintă modificarea perspectivei prin care se percep lucrurile, redefinirea cadrului este văzut ca proces psihologic prin care o persoană modifică perspectiva sub care consideră un obiect, o persoană sau un context social.

Este un proces de redefinire a cadrului din problemă în provocare pentru dezvoltare (Thatchenkery, Metzker, 2009).

Aprecierea pozitivului reprezintă abilitatea de a sesiza pozitivul în evenimente, situații, obstacole, de a se focaliza din totalitatea elementelor unui obiect asupra elementelor pozitive (afirmative) (Thatchenkery, Metzker, 2009).

---

[5] În cadrul seminarului de „Metode apreciative în dezvoltarea organizațională", din cadrul programului masteral „Supervizare și Planificare Socială", Universitatea „Al. I. Cuza"

BJU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Sesizarea modului în care ia naştere viitorul din prezent reprezintă capacitatea de a face conexiuni între aspectele generative ale prezentului şi viitorul dorit (Thatchenkery, Metzker, 2009).

Inteligenţa apreciativă şi ancheta apreciativă (interviul apreciativ) sunt instrumente fundamentale, din punctul nostru de vedere, ale gândirii holist afirmative specific transmodernităţii.

Metoda poveştilor de succes

Metoda poveştilor de succes are la bază teoria învăţării sociale propusă de Albert Bandura, psiholog specializat în teoriile social cognitive (2001), fondatorul Teoriei învăţării sociale. Teoria învăţării sociale propune învăţarea observaţională, fiind vorba, după opinia lui Albert Bandura, de o învăţare socială prin copierea modelelor şi imitaţie. Cele 5 chei ale procesului de imitare a modelului propus de Bandura sunt:

1. Atenţia presupune observarea unui comportament în desfăşurare şi consecinţele acestuia, dispoziţia autorului comportamentului, interesul manifestat de acesta etc. (Wikipedia: Social learning)
2. Reţinerea sau fixarea în memorie a unei reprezentări a ceea ce a fost observat (Thatchenkery, Metzker 2008)
3. Reproducerea sau imitarea modelului prin convertirea imaginilor mentale prin acţiune.
4. Motivarea tendinţei de a reproduce conduita observată în concordanţă cu motivarea de a o face.
5. Blocajul sau Închiderea (Wikipedia: Social learning)

Bandura consideră că învățarea imitativă este realizată dacă subiectul își însușește suficient de multe paternuri comportamentale noi care vor apare ulterior în conduită în mod independent (Bandura, Ross, Ross, 1961).

Astfel poveștile de succes sunt și pot fi transformate în instrumente de schimbare a comportamentului prin învățarea socială a creativității și de asemenea în învățarea socială a unei atitudini afirmative.

Învățarea imitativă propusă de Bandura pentru conduitele agresive poate fi transferată unor alte conduite față de care subiectul manifestă o încărcătură emoțională suficientă și o motivare intensă de a le replica.

Aprecierea este corelată cu identificarea unor așteptări pozitive bazate pe transfigurarea succesului anterior. Pornind de la calități reale ale subiectului, utilizând modelul inteligenței apreciative (Thatchenkery, Metzker, 2009) se proiectează asupra subiectului o serie de așteptări din aceeași categorie cu calitățile vizate, dar pe un nivel de amplificare mult superior. Acordarea încrederii necondiționat pozitive și aprecierea performanțelor obținute transferă experiența subiectului văzută de el însuși ca poveste de succes sau apreciată de cercetători ca fiind de succes către alte zone ale conduitei subiectului deblocând creativitatea acestuia. Exemplu: Calitatea unei persoane de a fi perseverentă poate fi apreciată și gradat transformată într-o mentalitate de învingător întrucât în esență mentalitatea de învingător presupune perseverență și tenacitate dublată de o viziune corectă asupra dezvoltării evenimentelor.

Bibliografie

Bandura, A., (2001) Social cognitive theory: an agentic perspective, *Annual Review of Psychology*, vol. 52, pp: 1-26.

Bandura, A., Ross, D., Ross, S., (1961) Transmission of aggression through imitation of aggressive models, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, vol. 63, pp: 575-582.

Barnard, Bruce, (2010), *Appreciative Inquiry. Career and Organizational Studies program*, Eastern Illinois University, online at: http://www.ux1.eiu.edu/~bkbarnard/resume.html

Bushe, G., R., (1995) Advances in Appreciative Inquiry as an Organizational Development Intervention, *Organization Development Journal*, Fall, 13 (3).

Carter, Bernie, (2006) One expertise among many - working appreciatively to make miracles instead of finding problems: using Appreciative Inquiry as a way of reframing research, *Journal of Research in Nursing*, vol. 11, no. 1, pp: 48-63.

Codreanu, T., (2005) *Transmodernismul*, Editura Junimea, Iaşi.

Cojocaru, D., (2003) Ancheta apreciativa – Forma a cercetării-acţiune în schimbarea socială, *Revista de Cercetare şi Intervenţie Socială*, vol. 2, pp: 203-207.

Cojocaru, D., (coord) (2004) *Repere socio-pedagogice ale schimbării în sistemul educaţional*, Editura Lumen, Iaşi.

Cojocaru, Ş., (2005) *Metode apreciative în Asistenţa Socială. Ancheta, Supervizarea şi Managementul de caz*, Editura Polirom, Iaşi.

Cojocaru, Ş., (2006) Supervizarea apreciativă de grup în asistenţa socială. Utilizarea principiilor anchetei appreciative în procesul de supervizare, *Copiii de azi sunt parintii de maine*, nr. 17, pp. 107-116.

Cooperrider, D., Srivatsva, S., (1987) Appreciative Inquiry in Organizational Life, in David L. Cooperrider and Suresh

Srivastva (ed.) *Research in Organizational Change and Development*, Greenwich CT: JAI Press, (1987), pp: 129-169

Cooperrider, D., Whitney, D., (1999) *A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry*, Corporation for Positive Change Taos, NM.

Cooperrider, D., L., Whitney, D., (2005) *A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry*, Berrete Koehhler Publishers Inc., California, USA.

Gergen, K. (2005) *Social construction in context*, Sage Publications, UK.

Haar, Van Der, D., (2002) *A Positive Change. A Social Constructionist Inquiry into the Possibilities to Evaluate Appreciative Inquiry*, Master Thesis, Tilburg University.

Ray, Paul H., (1970) The Rise of Integral Culture, *Noetic Sciences Review*, no. 37.

Rogers, C., (1966) *Le developpement de la personne*, Editura Dunord, Paris.

Sandu, A., (2008) *Fizica modernă și filosofia orientului-o viziune umanistă a universului*, Teză de doctorat susținută la Universitatea Al. I. Cuza, Iași.

Thatchenkery, T., Metzker, C., (2009) *Inteligența apreciativă. Cum să descoperi calitățile de la temelia creativității și succesului*, Editura Codecs, București.

Wikipedia, *Appreciative Inquiry*, disponibil online la: http://en.wikipedia.org/wiki/Appreciative_inquiry.

Wikipedia, *Social learning*, disponibil online la: http://en.wikipedia.org/wiki/Social_learning_theory#cite_ref-5

BCU IASI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Antonio SANDU este Dr. în filosofie. A publicat cărți și articole de specialitate în domenii precum filosofie, filosofie socială, epistemologie, metafizică cuantică, transmodernitate, postmodernitate, construcționism etc. Contribuțiile autorului în domeniu vizează dezvoltarea unei etici apreciative a îngrijirii derivată din perspectiva apreciativă construcționistă și metafizica cuantică, fiind o resemnificare a temelor metafizicii tradiționale în contextul noilor dezvoltări ale științei contemporane. Autorul propune o nouă metodologie filosofică numită construcționism fractalic, prin intermediul căreia analizează particularitățile perioadei culturale transmoderne a cărei zori coexistă în contemporaneitate cu postmodernitatea. Autorul dezvoltă, de asemenea, un model de filosofie aplicată numit appreciative philosophical counselling, care introduce principiile Anchetei Apreciative în practica (consilierea) etică și filosofică.

ISBN 973-166-306-1

Conținutul acestui volum nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al Editurii Lumen, ci al autorilor